

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky

Bakalářská práce

2013

Petra Bártová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Petra Bártová

**Role státu ve vztahu k soukromým
kolektivním zařízením péče o děti**

Bakalářská práce

Praha 2013

Autor práce: **Petra Bártová**

Vedoucí práce: **Mgr. Miriam Kotrusová PhD.**

Rok obhajoby: 2013

Bibliografický záznam

BÁRTOVÁ, Petra. *Role státu ve vztahu k soukromým kolektivním zařízením péče o děti*. Praha, 2013. 58 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociálních studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Miriam Kotrusová PhD.

Abstrakt

Cílem této práce je zjistit podmínky, za kterých jsou v České republice zakládány a provozovány soukromé mateřské školy, s jakými problémy se setkávají zřizovatelé zmíněných institucí a jak současnou situaci hodnotí experti z různých oborů zabývajících se tímto tématem. Na soukromé mateřské školy se pohlíží jako na alternativu ke státním mateřským školám, které jsou v době neutišené poptávky často využívány. Získané informace vedly k odhalení několika problémových skutečností. Zřizovatelé soukromých školek nacházejí hlavní problém v nelogičnosti legislativy, převážně v oblasti hygienických nároků. Během dotazování autorka narazila na odlišnosti v odpovědích, které se týkaly rozdílné interpretace zákonů a nejednotného přístupu ze strany úřadů. Rozhovory s jednotlivými experty odhalily důvod zmíněné nerovnosti v přístupu k jednotlivým subjektům, který je způsoben dvěma faktory. Prvním z nich je chybná legislativa, kdy současné zákony z části zabraňují hygienické správě kontrolovat stávající či vznikající instituce s kompetencí hlídání dětí. Druhým faktorem je absence školení zainteresovaných úředníků, která umožňuje rozdílný výklad legislativy, tudíž z právního hlediska se stejné instituce mohou řídit podle jiných pravidel. Ačkoliv se o těchto problémech ví, jejich odstranění je otázkou příštích let.

Abstract

The aim of this thesis is to determine conditions in which are private kindergartens in the Czech Republic founded and kept. What sorts of problem can meet founders of those institutions and how is nowadays situation judged by experts from different areas connected with the topic. A private kindergarten is an alternative to state one and in

these days, where is high demand for place in kindergartens, this alternative is widely used. Information obtained from interviews revealed several problem situations. Founders of private kindergartens find the major problem in illogical legislation, mostly in area of hygiene demands. During questioning the author came across some differences in answers, which were connected with interpreting of laws and disunited attitude from state institutions. Interviews with experts revealed reasons for the different attitude when speaking about private kindergartens, which is caused by two factors. Firstly it is a mistake in Czech legislation, when current laws partly obstruct hygiene administration from controlling existing or newly established institutions for collective childcare. Secondly it is an absence of training of officials, which enables disunited interpretation of law. Therefore the same institutions can manage others with different rules. Although these problems are known, their ablation is a topic to be discussed.

Klíčová slova

Soukromá mateřská škola, stát, státní instituce, předprimární vzdělávání, zřizovatelé soukromých mateřských škol

Keywords

Private kindergartens, state, state institutions, preprimary education, founder of private kindergartens

Rozsah práce: 63 221

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14. 5. 2013

Petra Bártová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Miriam Kotrusové PhD. za cenné rady, které mi poskytovala v průběhu vytváření této práce a za její odborné vedení. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří byli ochotni poskytnout informace, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. V neposlední řadě patří mé poděkování panu Bc. Jiřímu Kaplanovi za morální podporu a klid poskytnutý pro napsání této práce.

1. Vymezení předmětu zkoumání a strukturace výzkumného tématu

Předmětem mého zkoumání jsou soukromé mateřské školy z institucionálního pohledu. Současný stav, který panuje v předprimárním vzdělávání není optimální. Několik desítek tisíc dětí nebylo již několik let přijato do státních institucí a rodiče jsou nuceni hledat náhradní řešení, kam své dítě umístit. Nedostatek míst v mateřských školách a pomalá reakce státu nebo by se dalo říci i jeho selhání, způsobila rozmach soukromých mateřských škol. Stát má přesto velký vliv, kdy vymezuje prostor působení a upravuje podmínky pro fungování soukromých institucí. Cílem této práce je zjistit roli státu v oblasti fungování soukromých mateřských škol, dále jak institucionální systém podporuje vznik nových zařízení a následně jejich provoz. Prvně se chystám popsat samotný systém, kdy první část se zaměří na zřizování soukromých mateřských školek a druhá na následný provoz. Dále se budu zajímat o přípravu dětí v těchto soukromých institucích na primární vzdělávání, budu porovnávat přístup České republiky a jiného státu, ve kterém existuje dobře fungující příklad ze soukromého sektoru zabývajícího se předprimárním vzděláváním. Na závěr v analytické části chci zkoumat kvalitativním způsobem pomocí polostrukturovaného rozhovoru, vytvořeného pro ředitele školek jejich pohled a hodnocení legislativy a pomoci od státu.

2. Teoretická východiska

Oblastí, kde bych chtěla získat odpovědi na své otázky, je trh ve vzdělávacím systému. Na místě, kde se střetává nabídka s poptávkou, mohu zjistit nejen jaký je současný stav a na které straně je nedostatek či naopak přebytek, ale také mohu zjistit, jak stát do tohoto konkrétního trhu zasahuje a jak ho může ovlivnit. Selhání státu v této oblasti bude druhé teoretické východisko, ze kterého budu vycházet. Je jisté, že stát nedokázal zajistit dostatek volných míst ve státních mateřských školách, je tedy zřejmé, že v mé zkoumané oblasti selhal

a stále selhává, proto hlavní roli na trhu přebírají alternativní možnosti řešení problému, kde soukromé instituce zajišťující hlídání dětí, mají největší možnost k uplatnění.

3. Cíle diplomové práce

Cílem této práce je zjistit roli státu při zřizování a provozu soukromých mateřských škol, neboli jaké zákony a pravidla musí být dodržena. Jaké jsou požadavky ze strany legislativy, jaké podpory a dotace mohou obdržet, tedy jak stát podporuje vznik soukromých mateřských škol. Dále jestli jsou na soukromé mateřské školky kladeny stejné nároky na přípravu dětí na primární vzdělávání, jako jsou ve státních institucích. Dalším cílem je zjistit rozdílnosti systému v České republice a v jiné evropské zemi, ve které existuje dobrá a funkční praxe v soukromém sektoru péče o předškolní děti. Poslední stanovený cíl je zjistit vnímání státu ze strany ředitelů, jaké jsou státní nároky na soukromá zařízení kolektivní péče o děti a jak vnímají státní pomoc nebo naopak překážky.

4. Výzkumné otázky

- Jaká je role státu a státních institucí při zřizování a provozu soukromých mateřských škol?
- Jakým způsobem může stát pomoci během provozu soukromých mateřských škol?
- Připravuje soukromá mateřská škola děti na primární vzdělávání?
- Existuje v zahraničí systém, který se vyznačuje dobrou praxí a kterým by se Česká republika mohla inspirovat?

5. Metody a prameny

Prvně se chystám hledat odpovědi pomocí kvalitativní analýzy dokumentů v písemných pramenech především legislativního typu, kde následnou syntézou utvořím celkový obraz výzkumného problému. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí nechalo zpracovat několik studií týkajících se aktuálnosti tématu a nedostatečné kapacity státního předprimárního vzdělávání, ze kterých mohu také čerpat. Hygienická správa má v této oblasti významné slovo, stejně jako pro další část práce již zavedená praxe, která se osvědčila a je v jiné zemi dobře fungující. V analytické části budu expertním šetřením prováděným kvalitativní metodou pomocí polostrukturovaného rozhovoru určeného pro ředitele soukromých školek.

6. Předpokládaná struktura diplomové práce

- 1) Úvod
- 2) Teoretická východiska
- 3) Metody
- 4) Soukromé mateřské školy a stát
  - a) Zakládání soukromých mateřských škol a legislativa
    - i) Prostory
    - ii) Hygienické podmínky
  - b) Provoz soukromých mateřských škol a legislativa
    - i) Požadavky hygieny
    - ii) Požadavky na učitelky
    - iii) Požadavky na provoz
  - c) Zisk dotací a jiná pomoc od státu
  - d) Soukromé mateřské školy a příprava na primární vzdělávání
  - e) Příklad dobré praxe ze zahraničí
- 5) Analytická část- zjištění z rozhovorů
- 6) Závěry

7. Základní literatura k tématu

Kuchařová, V. a kol.; (2007) „Zmapování dostupnosti a podmínek pobytu dětí v jeslích, mateřských školách, školních družinách a obdobných zařízeních a jiných neinstitucionálních forem péče o děti v ČR včetně identifikace překážek jejich využívání s návrhy možných opatření k jejich rozvoji“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/7073/pece_o_deti.pdf

Kuchařová, V.; Svobodová, K.; (2006) „Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_225.pdf

Křížková, A.; Dudová, R.; Hašková, H.; Maříková, H; (2005) „Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/228_05-04%20zformatovany%20text%208%20pro%20tisk.pdf

„Mít přehled, průvodce informačními a poradenskými službami pro mládež v ČR“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: <http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/KA7-ISM/Publikace/nidm-mit-prehled.pdf>

Průcha, J.; (2004) „*Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*“, Praha, Portál 2004

„*Sbírka zákonů České republiky*“ (2005) [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/sb141-05.pdf>

„*Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě*“, (2009/2010) [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CZ_CS.pdf

„*Vývoj školství na našem území a současný školní systém*“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z:

http://zameklomnice.cz/pdf/implementace/docs/1_rocnik/SOS/PED/vyvoj.pdf

Obsah

1	ÚVOD.....	2
2	CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	3
3	METODOLOGIE A METODY VÝZKUMU	4
3.1	SEKUNDÁRNÍ DATA	4
3.1.1	PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE	5
3.2	POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY.....	5
3.2.1	VÝBĚR RESPONDENTŮ	6
3.2.2	ZPRACOVÁNÍ ROZHOVORŮ A ANALÝZA DAT	6
4	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	8
4.1	TEORIE SELHÁNÍ TRHU	8
4.2	TEORIE SELHÁNÍ TRHU	9
4.3	VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VEŘEJNÝ STATEK	10
5	VÝVOJ SOUKROMÝCH MATEŘSKÝCH ŠKOL NA ÚZEMÍ ČR.....	12
6	SOUČASNÁ SITUACE NA TRHU PÉČE O PŘEDŠKOLNÍ DĚTI.....	14
7	SOUKROMÉ MATEŘSKÉ ŠKOLKY V ČESKÉ REPUBLICE.....	17
7.1	ZALOŽENÍ SOUKROMÉ MATEŘSKÉ ŠKOLKY	17
7.2	PŘED SPUŠTĚNÍM PROVOZU.....	18
7.3	PROVOZ SOUKROMÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY	21
7.3.1	STRAVOVÁNÍ.....	22
7.4	DOTACE	24
7.5	VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ A VZDĚLÁVACÍ RÁMCE.....	26
7.6	ZKUŠENOSTI RESPONDENTŮ.....	29
8	PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE	30
9	ZÁVĚR	32
10	LITERATURA.....	35
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	39
12	SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A PŘÍLOH	40
13	PŘÍLOHY.....	41

1 ÚVOD

Umístit dítě do mateřské školy je v současné době velmi obtížné. Ve školním roce 2011/2012 bylo odmítnuto více než 49 000 žádostí o přijetí do mateřské školy.¹ A toto číslo se stále zvyšuje, jelikož nejvyšší počet živě narozených dětí byl v roce 2008, kdy se jich narodilo více než 119 000². Alternativní možností, kam své dítě dát jsou soukromé mateřské školy.

Problematičnost této oblasti se týká dlouhodobě převyšující poptávky po umístění dítěte do státních mateřských škol. Stát v této nastalé situaci přišel s několika alternativami, aby ulehčil rodičům jejich situaci. Mimo jiné, mezi ně patří firemní školky, zakládání dětských skupin či flexibilní rodičovská dovolená. Soukromé mateřské školy zastávají na trhu přední místo mezi zmíněnými alternativami, ačkoliv bývá tato služba pro rodiče finančně náročná. Zřizovatelé těchto institucí nemají jednoduchou roli, jelikož musí na jedné straně splňovat veškerá nařízení ze strany státu, aby byla dětem zajištěna co nejlepší péče, zároveň jsou to instituce soukromé, které jsou zodpovědné za vlastní výdělky, a stát je finančně nezabezpečuje.

V této práci se zaměřuji na politiku státu a jeho instituce, které mají vliv (zejména legislativní) na zakládání a provoz soukromých mateřských škol. Jejich nárůst je v posledních letech významný, což mě přivedlo na myšlenku identifikovat hlavní problémy, které nastávají při zřizování a provozování těchto institucí. Toto samozřejmě není spojeno jen s institucemi státu, ale i se zřizovateli soukromých školek, kdy i oni volí různé strategie, jak jednat. Mezi ně patří i rozhodnutí, zda jejich zařízení bude nebo nebude poskytovat kvalitní předprimární vzdělávání. Příslušná legislativa totiž nepožaduje od soukromých MŠ, aby předškolní děti byly povinně vzdělávány.

Na soukromé mateřské školy pohlížím jako na jednu z alternativních řešení pro rodiče, jejichž žádosti o přijetí dítěte do státní školky nebylo vyhověno. Tato možnost je v současnosti jednou z nejvyužívanějších, z toho důvodu by měla mít naši pozornost.

---

1 <http://toiler.uiv.cz/>

2 (www.czso.cz <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00111>)

2 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem této práce je zjistit podmínky, za kterých jsou soukromé mateřské školky zřizovány a provozovány, a identifikovat hlavní problémy, se kterými se setkávají zřizovatelé soukromých mateřských školek, a jaká jsou stanoviska odborníků z různých oblastí na legislativu a na názory a připomínky zřizovatelů.

Mé výzkumné otázky jsou: Jaké jsou podmínky pro fungování soukromých mateřských školek v České republice? Jakým způsobem hodnotí nastavení institucionálních podmínek v oblasti zařizování a provozu soukromých mateřských školek jejich zřizovatelé a odborníci?

K objasnění této problematiky prostuduji příslušnou legislativu a různé dokumenty jak na národní tak i nadnárodní úrovni, díky kterým mohu popsat legislativní rámec situace. Dále zrealizuji rozhovory se zřizovateli soukromých mateřských škol, které použiji jako hlavní zdroj informací, neboť této problematice je věnováno poměrně málo pozornosti ze strany odborníků. Rozhovory prováděné s odborníky z různých relevantních oblastí souvisejících se soukromými mateřskými školkami budou již doplněny o otázky na problematiku situace identifikované zřizovateli.

3 METODOLOGIE A METODY VÝZKUMU

Ve své práci používám techniky kvalitativní metodologie. Ta se může týkat *života lidí, příběhů, chování, ale také chodu organizací, společenských hnutí a vzájemných vztahů* (Strauss, Corbinová 1999, 10). Zvolením kvalitativního přístupu nemohu výsledky své práce zobecnit či je použít v jiném prostředí (Hendl 2005, 52), pro tuto práci je však vhodnější z důvodu snazší proveditelnosti z hlediska jak finančního, tak časového.

Odpovědi na své výzkumné otázky jsem získala kombinací informací ze sekundárních dat a expertního šetření pomocí polostrukturovaných rozhovorů se zřizovateli soukromých mateřských školek a s odborníky z oblastí týkajících se výzkumného problému.

3.1 SEKUNDÁRNÍ DATA

„*Sekundární zdroje dat jsou základním stavebním kamenem většiny analýz*“ (Veselý, Nekola 2007, 159). Moje první data jsou dokumenty a písemné prameny především legislativního typu, kde jsem s jejich pomocí vytvořila právní rámec výzkumného problému, tedy jaká stát formuluje pravidla pro zakládání a provoz soukromých mateřských škol, co je třeba udělat, aby školka měla přidělené dotace, a podle jakého klíče se rozdělují, a v neposlední řadě jaké jsou vzdělávací rámce pro předprimární vzdělávání. Hlavní problémy veřejné politiky spočívají v nedostatečném či nevyhovujícím právním ukotvení, znalost právního rámce je tedy nezbytnou součástí pro řešení jakéhokoliv veřejně politického problému (Veselý, Nekola 2007, 167).

K dané problematice nebylo zatím zpracováno mnoho odborných studií. Hlavní zdroje, které jsem použila, jsou kromě Sbírky zákonů České republiky, webových stránek Českého statistického úřadu, i stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí. Tyto instituce nechaly v minulých letech zpracovat různé analýzy, ohledně rodinných strategií či zhoršující se situace ve státních mateřských školách, převážně nedostatečné kapacity nebo nedostačujícího státního předprimárního vzdělávání, ze kterých mohu také čerpat. Tyto studie byly převážně vypracovány VUPSV (Kuchařová 2006, 2007, 2009). Z přečtených dokumentů jsem získala konkrétní představu o problematice, na kterou jsem navazovala i ve svém expertním šetření.

3.1.1 PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Písemné prameny použiji při popisování příkladu dobré praxe. Za ten jsem zvolila Spolkovou republiku Německo. Důvodem k výběru této země je její členství ve světových organizacích, kdy Česká republika ve stejných organizacích participuje. Jsou jimi Evropská Unie a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Druhým důvodem je historický vývoj této země. Přístup Německa k welfare statu je konzervativní, pokud použiji typologii Esping- Andersena. Stát se snaží zachovat rozdíly mezi jednotlivými občany, přesto aby byla zachována jistá úroveň, redistribuce bohatství probíhá, ale pouze v malé míře (Ebbinghaus 2012, 4-6). Prameny, které používám, jsou mezinárodní statistiky a studie vypracované zmíněnými organizacemi. Z důvodu neznalosti německého jazyka, veškeré dokumenty jsou v jazyce anglickém.

3.2 POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY

V rámci sběru primárních dat jsem prováděla expertní šetření polostrukturovanými rozhovory se zřizovateli soukromých mateřských škol, kteří zároveň byli i jejími řediteli. V druhé části jsem rozhovory vedla s experty na hygienu, vzdělávání dětí a přidělování dotací. Kvalitativní způsob šetření jsem zvolila z důvodu počtu osob v cílové populaci, kdy ve školním roce 2011/2012 bylo v rejstříku školství zapsáno 150 soukromých školek (viz tabulka 1). Díky polostrukturovaným rozhovorům jsem získala odpovědi na otázky v takovém pořadí, v jakém jsem si připravila. Tento způsob kromě lepší strukturace, dovoluje snadněji srovnávat odpovědi mezi jednotlivými respondenty (Hendl 2005, 174).

Tabulka 1: Počet školek dle zřizovatele

Zřizovatel\rok	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
MŠMT	8	8	8	8	8	8	8
Obec	4654	4631	4617	4613	4614	4638	4662
Kraj	79	81	81	81	80	77	75
Jiný resort	0	0	0	0	0	0	0
Soukromník	72	73	77	82	96	126	150
Církev	21	22	25	25	28	31	36

Zdroj: Databáze ÚIV

3.2.1 VÝBĚR RESPONDENTŮ

Ředitele mateřských školek, jsem vybírala na základě informací z databáze Ústavu pro informace ve vzdělávání. Z důvodu absence konkrétních demografických údajů zřizovatelů, jsem respondenty vybírala na základě lokality školky. Největší koncentrace soukromých mateřských škol je ve Středočeském kraji, kdy v Rejstříku škol jich je zapsáno 47 a poté v Praze, kde je počet soukromých školek 38 (<http://rejskol.msmt.cz/>). V Praze jsem oslovila dvě školky, každou na jiném konci, a u školek ve Středočeském kraji jsem udělala následný výběr, kdy dvě školky byly umístěny v obcích a jedna v menším městě. Všechny oslovené byly ženy, proto od této chvíle budu respondentky označovat jako ředitelky. Rozhovory vždy probíhaly v místě školky, nejčastěji v kanceláři ředitelky kvůli zachování klidu a soukromí. Žádná z nich neměla problém s nahráním své výpovědi, kdy všechny byly ubezpečeny, že získaná nahrávka nebude nijak zveřejněna ani jinak zneužita. Zároveň pro zachování anonymity nebudu uvádět celá jména, jen počáteční písmena, kdy charakteristika jednotlivých ředitelek je uvedena v příloze 1, a osnova pro dotazování je uvedena v příloze 2 Po provedení pěti rozhovorů ve zmíněných lokalitách jsem se rozhodla, že další respondenti z řad ředitelů nejsou potřeba, jelikož jejich odpovědi byly obdobné. Ukázka z rozhovoru je v příloze 3, kdy při přepisování byl autorkou upraven jazyk.

Druhá část expertního šetření se týkala odborníků na jednotlivé problematické oblasti. Tyto oblasti se vybíraly na základě rozhovorů s ředitelkami institucí. Hlavní část se týkala hygieny, oslovila jsem tedy hygienické stanice v Praze a ve Středočeském kraji, konkrétně paní Tomicovou a doktorku Štolbovou, oba polostrukturované rozhovory probíhaly v místě hygienické stanice, kdy ani jedna respondentka nesvolila k nahrávání rozhovoru, vše tedy bylo zaznamenáno pomocí poznámek. Další rozhovor byl s expertem na vzdělávání z Národního ústavu pro vzdělávání paní Jarníkovou, tento rozhovor probíhal pouze telefonicky, z důvodu nízkého počtu otázek. V neposlední řadě jsem oslovila úředníky z Magistrátu hlavního města, kteří mají na starosti dotační systém pro soukromé mateřské školy, kdy jsem opět pouze telefonicky prováděla rozhovor s Ing. Holečkovou. Všechny rozhovory se týkaly naplně práce, která se vykonává při kontaktu se soukromou mateřskou školou a objasnění problémů, které se objevily při dotazování ředitelek.

3.2.2 ZPRACOVÁNÍ ROZHovorŮ A ANALÝZA DAT

Metoda analýzy dat získaných z rozhovorů byla tematická obsahová analýza. Tato analýza má „*standardizovanou metodologii pro systematickou a objektivní analýzu obsahu zaznamenané lidské komunikace*“ (Veselý, Nekola 2007, 187). Rozhovory pořizené

s ředitelkami byly podle nahrávky přepsány a kódovány podle kódů vytvořených z analýzy dat. Vše jsem následně zanalyzovala, porovnála a interpretovala. Jelikož rozhovory pořázené s experty nebyly nahrávány, k analýze jsem použila své polní poznámky.

Ředitelky školek a odborníci mají na problematiku jiný pohled. Propojením těchto pohledů jsem se pokusila porozumět nastalé situaci. Využila jsem metody triangulace, kde se spojují legislativní prvky, názory ředitelek a odborníků pro různé oblasti do jednoho celku. Triangulace přináší obohacení a doplnění výsledků výzkumu (Hendl 2005, 149).

4 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Teorie, ze kterých budu ve své práci vycházet, rozdělují na tři části. V první části se jedná o teorii selhání trhu, na kterou navazuje teorie selhání státu, které je možné využít při hledání odpovědi na roli soukromých poskytovatelů veřejných služeb v oblasti soukromých MŠ, a ve třetí části se zabývám vzděláváním jako veřejným statkem.

4.1 TEORIE SELHÁNÍ TRHU

Stát a trh jsou klíčovými aktéry v oblasti ekonomiky státu. Popsány jsou dva důvody, proč by měl stát zasahovat do ekonomiky, kdy jedním z nich je tržní selhání, a druhým naopak správné fungování trhu. Pokud trh funguje správně, záleží jen na schopnostech jedince, aby si zajistil živobytí. Stát v takovém případě zasahuje pomocí přerozdělování důchodů a bohatství (Jurečka 1999, 26). Tržní selhání se projevuje, kdy neregulovaný trh není schopen dosáhnout efektivnosti, kdy toto může vyústit v různé scénáře, které se projevují v podobách monopolů, kartelů, veřejných statků aj. (Jurečka 1999, 25).

Mateřské školy se řadí do zmíněných veřejných statků, které jsou státem poskytovány bez ohledu na to, kým jsou využívány. Tyto služby jsou placeny z daní, a selhání trhu se v tomto případě projevuje tím, že „*neexistuje vztah mezi tím, kdo kolik zaplatil a kdo spotřeboval*“ (Jurečka 1999, 26).

Toto může být doplněno o jinou teorii klasické ekonomie, která vidí důvod pro existenci státu v selhání trhu zabezpečovat veřejné statky. Teorie selhání trhu pak hovoří o poznání, „*že svobodný trh není schopen pro občany v žádoucí míře zabezpečit veřejné statky, tj. zboží a služby, které jsou dostupné pro všechny občany bez ohledu na to, jestli si za ně zaplatili nebo ne*“ (Frič, Goulli 2001, 76). Pokud nastane situace, že trh si nedokáže s nastalou situací poradit, je na místě intervence státu. Nástrojem pro regulaci je přerozdělování (Jurečka 1999, 26). Jinými nástroji jsou cenové stropy, kdy stát určí maximální cenu, za kterou může být produkt nabízen, či různé druhy zdanění (Holman 2011, 223-226).

Trh má ve své podstatě schopnost rychleji se adaptovat na nové podmínky, inovovat, opakovat úspěšné experimenty a vytvářet velké příležitosti pro uplatnění tvořivosti a podnikavosti lidí (Potůček 2010, 2). V oblasti založení nové soukromé školky to není ovšem

tak jednoduché z důvodu mnoha legislativních nařízení a jiných podmínek, které musí být schváleny, aby mohl provoz školky vůbec začít.

4.2 TEORIE SELHÁNÍ TRHU

Ačkoliv má trh schopnost rychlé adaptace na nastalou situaci, jeho schopnost predikovat je nízká. Existuje nástroj mnohem efektivnější se schopností předvídat a tedy i předcházet situacím, jako nedostatek míst ve školkách. Tímto nástrojem je stát a jeho orgány. Stát je na trhu významným aktérem, na jedné straně se chová jako zaměstnavatel, na straně druhé ovlivňuje trh zásahy, jako je zdaňování či určování minimálních mezd. Mezi kompetence státu patří i stanovení pravidel bezpečnosti na pracovišti, hygienické nároky a další aspekty (Jurečka 1999, 82).

Hlavní výhodou státu oproti trhu je jeho rychlá mobilizace a využití zdrojů, zabezpečení kontinuity, prevenční opatření či administrativní regulace (Potůček 2010, 13). Základní funkcí státu ve vztahu k trhu je zabezpečit podmínky pro dobré fungování tržního mechanismu, což mimo jiné znamená i zabezpečit dostatečné množství veřejných statků. Další funkcí je zabezpečit spravedlivé fungování tržního mechanismu a zajištění vnitřní a vnější stability ekonomiky prostředí (Potůček 2010, 6).

Teorie selhání státu podle Friče a Goulliho vzniká z důvodu existence „významných rozdílů v názorech na to, které veřejné statky má stát zabezpečovat, a které ne“ (Frič, Goulli 2001, 76). Podle Potůčka může stát selhávat z více příčin, kdy k mému výzkumnému cíli se vztahuje selhání reprezentativní demokracie, selhání spjatá s vlastním výkonem správy a selhání decentralizovaných soustav správy (Potůček 2010, 15). Pokud role státu selhává, nejsou zajištěny ani veřejné statky, které mají existovat pro správný chod státu.

Vedle selhání trhu a selhání státu hraje také významnou roli investování do lidského kapitálu, konkrétně vzdělávání předškolních dětí.

4.3 VZDĚLÁVÁNÍ JAKO VEŘEJNÝ STATEK

Veřejný statek je popisován jako statek, ze kterého má užitek každý, kdy zároveň využíváním tohoto statku nebrání ani neomezuje jiné v jeho spotřebě (Samuelson 1954). Vzdělání tuto hodnotu má, proto bývá ve většině případů označováno za statek veřejný. Odborná veřejnost vzdělání rozlišuje do několika fází, kdy terciální vzdělání bývá na rozdíl od předchozích označováno za statek soukromý (Schwarz 2005, 2-4).

Názory na tuto oblast nejsou jednotné, z důvodu posilující role soukromého sektoru ve vzdělávání. Kdy soukromé vzdělávání není, nejčastěji z finančních důvodů, přístupné pro všechny (Schwarz 2005, 2-4). Přikláním se k teorii vzdělání jako k veřejnému statku, který by měl být dostupný všem bez ohledu na míru jeho využívání. Předprimární vzdělávání není z pohledu české legislativy povinné, přesto se odborníci shodují, že patří mezi oblasti, které ovlivňují individuální vývoj jedince, tak i jeho chování v kolektivu.

„Předškolní vzdělávání a péče je nezbytný základ pro úspěšné celoživotní učení dítěte, jeho zapojení do společnosti a osobní rozvoj a pro zaměstnatelnost v dospělosti.“ (Kvalitní systém předškolního vzdělávání a péče 2011, 1). Institucionální péče je považována za doplnění rodiny, které společně mají tvořit základ pro úspěšné následující učení. Kvalitní systém předškolního vzdělávání má vliv i na sociální oblast, kdy pomáhá rodičům se sladováním rodinného a pracovního života (Kvalitní systém předškolního vzdělávání a péče 2011, 1).

Odborníci na oblast ve vzdělávání se shodují, že schopnosti, kterými mají děti disponovat, by měly být univerzální, flexibilní a měly by vést k trvalému rozvoji. Zároveň by učení mělo podněcovat další vzdělávání (Kasíková, Žák 2011, 5). Vzdělávací instituce mají podporovat individuální rozvoj dítěte a snažit se rozvíjet jeho talent, bez ohledu na věkové či národnosti složení dětí ve třídě (Vzdělávání nadaných žáků 2010, 7-8).

Kolektivní vzdělávání může pomoci dětem v lepším pochopení světa, naučení se toleranci vůči dětem se specifickými potřebami, tedy přispívá i ke stírání rozdílů a potlačování diskriminace (Vzdělávání nadaných žáků 2010, 8). Jednotlivé kompetence, které by si děti měly osvojit v mateřských školách, jsou vypsány v Rámcových vzdělávacích programech, kterými se podrobněji zabývá v kapitole 7.5.

Ve vzdělávání dětí se klade důraz na evaluaci pokroků individuálních jedinců, konkrétně jakých výsledků ve vzdělávání dosáhli. Takové monitorování ukáže výsledky a pokroky, kterých dítě dosáhlo, zároveň působí jako prevence při odhalování poruch ve vývoji, kdy včasné odhalení problému přispívá i k jeho efektivnějšímu řešení (Vzdělávání nadaných žáků 2010, 11).

Selhání státu v oblasti zajištění dostatku míst pro předškolní kolektivní péči o děti, může mít i latentní důsledek nedostatečného předprimárního vzdělávání, od kterého se mohou odvíjet další problémy.

5 VÝVOJ SOUKROMÝCH MATEŘSKÝCH ŠKOL NA ÚZEMÍ ČR

Existence soukromých mateřských škol je z historického pohledu věcí novou, ačkoliv vznik a vývoj mateřských škol se v Českých zemích datuje od roku 1869, kdy se ve školském zákoně poprvé objevují mateřské školy, jako instituce pro vzdělávání (Kuchařová, Svobodová 2006, 8). Za dob komunismu nebylo možné mít něco v soukromém vlastnictví, proto neexistovaly ani soukromé mateřské školky.

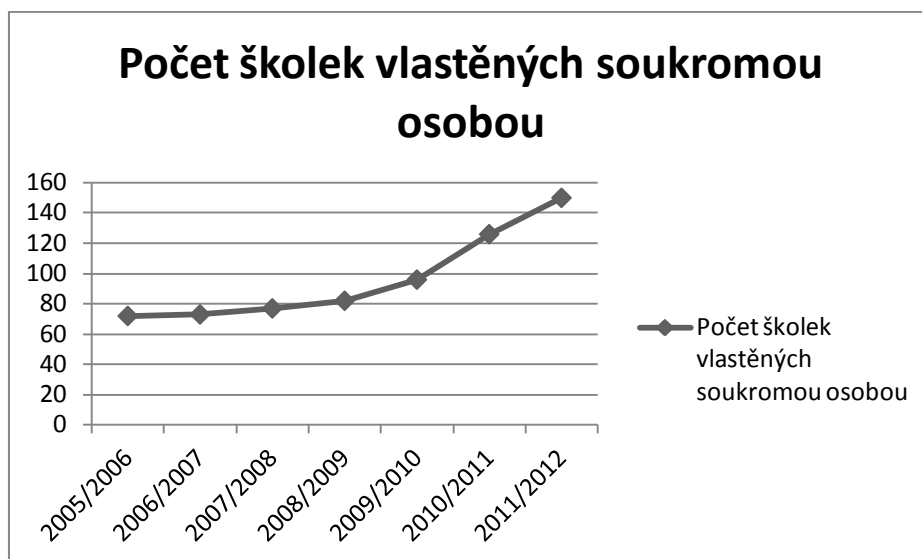
V období tzv. Husákových dětí, kdy počet školek stoupal, ovšem pouze mezi lety 1980-1985. Úpadek počtu mateřských škol tedy nezačal, jak se lidé domnívají až v devadesátých letech, ale o pár let dříve (Kuchařová, Svobodová 2006, 8-9). „Mezi lety 1989/90 a 2005/06 poklesl počet mateřských škol o 2 618, tj. o 36 %“ (Kuchařová, Svobodová 2006, 11).

Soukromé mateřské školy se v České republice začaly objevovat v 90. letech, kdy ovšem počet tříd v těchto institucích v celonárodním měřítku se pohyboval mezi 0,1 - 1,9% (www.czso.cz). Toto bylo způsobeno i nízkou porodností v té době, která v 90. letech klesla pod hranici devadesáti tisíc živě narozených dětí (www.czso.cz).

Významný nárůst soukromých mateřských škol můžeme pozorovat až v pozdější době. Viz graf 1. Tento nárůst je způsoben několika faktory, které jsou popsány v následující kapitole.

Soukromé mateřské školy nemusí být vždy zapsány v Rejstříku škol, z tohoto důvodu neexistuje oficiální statistika celkového počtu subjektů zabývajících se kolektivní péčí o děti. Vedle školek založených nelegálně, se toto týká i různých mateřských center či občanských sdružení.

Graf 1: Počet školek vlastněných soukromou osobou

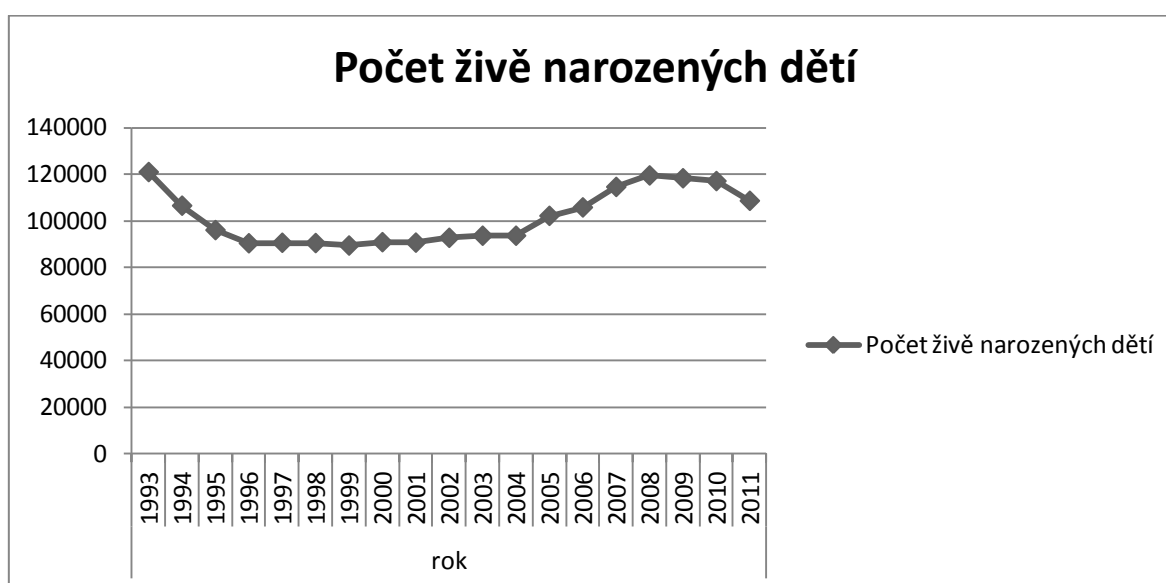
Zdroj: Databáze ÚIV

6 SOUČASNÁ SITUACE NA TRHU PÉČE O PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

Současná situace na trhu je ovlivněna vysokou porodností a kapacitou státních a soukromých MŠ. Pokud se podíváme na tabulku s počtem živě narozených dětí, můžeme sledovat významný nárůst mezi lety 2005 až 2009, kdy ale čísla ani v následujících letech neklesají o mnoho (viz graf 2).

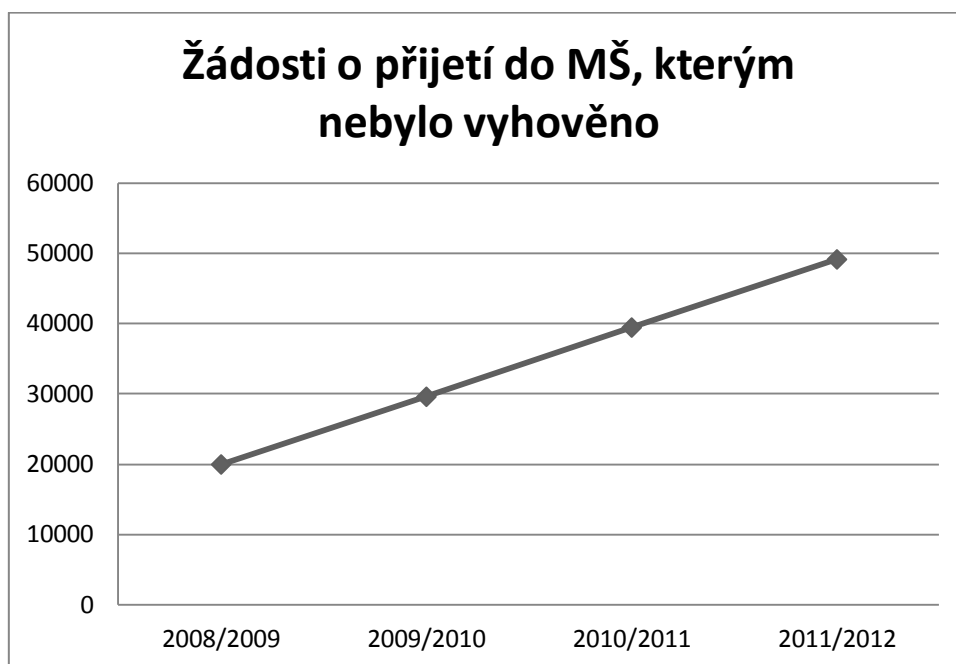
Graf 2: Počet živě narozených dětí

Zdroj: ČSU

Pokud tedy vezmeme v potaz, malý počet mateřských škol, který je popsán v předchozí kapitole, a babyboom, situace ohledně umístění dětí do školek musí být problémová. V roce 2007 se počet zamítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy pohyboval kolem třinácti tisíc, v roce 2011 jich bylo něco málo pod padesát tisíc (viz graf 3). Související fenomén, který je pozorován OECD, jsou procenta dětí, které jsou institucionálně vzdělávány. Počet čtyřletých dětí umístěných ve školkách má sestupnou tendenci, kdy v roce 2005 navštěvovalo vzdělávací instituce 92% dětí, o pět let později se toto číslo snížilo na 85% (*Access to to early childhood education, OECD 2012, 75*).

Graf 3: Počet odmítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy

Zdroj: Databáze ÚIV

Stát na tuto nově nastalou situaci nedokázal dostatečně rychle zareagovat, což je pravděpodobně jedním z důvodů pro pozorovatelný nárůst soukromých MŠ a mnoho osob této situace využilo k založení soukromé mateřské školy, což je dokumentováno v kapitole 5. Vývoj soukromých mateřských škol v ČR. Pokud se podíváme na obce či kraje, jako na zřizovatele školek, můžeme také pozorovat určitý nárůst, který je stále nedostatečný (viz tabulka 1). Ačkoliv počet živě narozených dětí v posledních letech klesá, počet odmítnutých žádostí bude i v dalších letech v řádech desetitisíců. Nových mateřských školek bude tedy stále potřeba.

V roce 2008 vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí příručku „Rodinná politika na úrovni krajů a obcí“ (MPSV 2008), ve které se píše, že „nedostatečná kapacita služeb péče o předškolní děti by měla být bezodkladně řešena“, a zároveň, že by kraje a obce měli podporovat i jiné alternativní možnosti pro služby o dítě (MPSV 2008, 13). Ačkoliv za nejdůležitější část vzdělávacího procesu se často považuje vzdělání primární, tak „kvalitní předprimární vzdělávání a/nebo péče, pokud jsou poskytovány ve velkém měřítku a v dostatečných „dávkách“, usnadňují rozvoj školních dovedností v oblasti jazyka, gramotnosti,

matematiky a přírodních věd a u dětí v raném věku podporují rozvoj sociálně emočních kompetencí k učení, zejména sebekontroly a sociálních kompetencí“ (Vzdělání a péče 2009, 17), tedy čím je dítě lépe vybaveno do začátků svého učení, tím efektivnější bude jeho vzdělávání ve vyšším věku. Celkové výdaje na předškolní vzdělávání činily v České republice v roce 2009 0,4% HDP, což je o 0,3% méně než byl průměr OECD (*Public expenditure on childcare and early education services, per cent of GDP* 2009, 1).

Podle zprávy vypracované MPSV je péče pro děti mladší tří let extrémně nízká, kdy zpráva tvrdí, že v České republice *„nejsou k dispozici téměř žádné veřejně financované služby pro děti mladší 3 let“* (Vzdělání a péče 2009, 79). Česká republika je jedna z mála zemí, která požaduje finanční spoluúčasť rodičů, kromě posledního roku, kdy dítě takovou instituci navštěvuje (Vzdělání a péče 2009, 123). Ačkoliv je náš systém jiný než ve většině zemí, dokážeme se shodnout na tom, že předprimární vzdělávání je důležitou součástí jak vzdělávání dítěte samotného, tak i rodinné politiky a státu.

Poslední faktor, který bych ráda zmínila je využívání alternativních možností práce pro matky s malými dětmi. Ženy v České republice nevyužívají možností flexibilní pracovní doby, kdy v roce 2005 pracovalo na poloviční úvazek 5,2%, což je po Maďarsku druhé nejnižší číslo ve statistikách OECD (Starting strong II OECD 2006, 240). V roce 2011 se toto číslo zvedlo na 8,5%. Nedobrovolné zaměstnání na poloviční úvazek má dle statistik 18,9% žen (www.czso.cz). Německo, které uvádím jako příklad dobré praxe se v této statistice v roce 2005, kdy jsou ženy zaměstnány na částečný pracovní úvazek, pohybovalo okolo 40% (Starting strong II OECD 2006, 240). V roce 2011 se procento zvýšilo na 45,1% a nedobrovolná zaměstnanost na poloviční úvazek se týkala 14,7% žen (www.czso.cz).

7 SOUKROMÉ MATEŘSKÉ ŠKOLKY V ČESKÉ REPUBLICE

7.1 ZALOŽENÍ SOUKROMÉ MATEŘSKÉ ŠKOLKY

Soukromá mateřská škola může být založena dvěma způsoby. První z nich je založení dle školského zákona. Tato možnost je zdlouhavá a komplikovaná, jelikož žádost o založení musí být podána nejpozději jedenáct měsíců před spuštěním provozu, který musí být zahájen 1. 9. Výhodou tohoto způsobu je nárok na dotaci celého projektu, která může být získána, jak z rozpočtů krajů či obce, tak i z Programu na podporu činnosti občanských sdružení působících v oblasti předškolního, základního, středního a základního uměleckého vzdělávání. Druhý způsob, získání živnostenského oprávnění, bývá označován za jednodušší, ačkoliv je bez nároku na zmíněnou dotaci. Zároveň může být doplněn o založení s.r.o. Tato společnost není tak právně svázána, jako předchozí popsaná, přesto už zisk samotného živnostenského oprávnění je svým způsobem specifický. Existuje i možnost určité kombinace obou, která se vyskytuje zřídkakdy.

Případný zájemce o založení soukromé mateřské školky je postaven před rozhodnutí, zda chce své podnikání zaměřit na děti od tří let či i mladší. Pokud se jedná o děti mladší tří let, je nutné získat vázanou živnost, kdy podmínky pro její udělení jsou kromě trestní bezúhonnosti, právní způsobilosti a věku nad 18 let, také odborná způsobilost k výkonu povolání. Toto řeší dva zákony. Zákon č. 96/2004, o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a Zákon č. 108/2006, o sociálních službách. Pracovníci způsobilí pro vykonávání různorodé činnosti s malými dětmi jsou všeobecné sestry, zdravotničtí asistenti, ošetřovatelé, porodní asistentky či záchranáři, dále sociální pracovníci nebo pracovníci v sociálních službách.

Pro hlídání dětí starších tří let stačí volná živnost, která může být založena na činnosti, jako výuka jazyků či jiné mimoškolní aktivity. Zmíněná volná živnost je možná i u mladších dětí, ovšem musí být zdůrazněno, že se jedná o individuální péči o dítě. Tato alternativní péče není vázána stejnými nároky na vzdělání zřizovatelů, jako u soukromé mateřské školy pro děti mladší věku tří let. Pro větší přehlednost, je v příloze tabulka 2, zabývající se způsoby založení školky.

Všechny respondentky, kterých jsem se dotazovala, mají živnostenské listy, některá založila i s.r.o., důležitým bodem bylo jejich vlastní vzdělání, podle kterého se živnostenský list uděluje. Pokud respondentky byly se vzděláním v oboru, měly i vázanou živnost a mohou tedy hlídat i mladší děti. Ředitelky bez příslušné aprobace zvolily péči jen o starší děti.

Vedle vzdělání hraje podle respondentek roli i pomoc od známých, kamarádů či příbuzných a doba, ve které se školka zakládala, kdy většina z dotazovaných využila nastalé situace, tedy že poptávka po místech ve školkách byla obrovská. Situace ohledně nedostatečné kapacity využila i ředitelka Š., která ve svých odpovědích zmiňovala i důležitou roli výdělku.

Pokud se vrátím ke způsobům založení školky, respondentky se na alternativní možnosti založení, buď dle školského zákona, nebo kombinace obojího, dotazovaly, ale od realizace byly odrazovány pro jeho složitost a malou míru v rozhodování.

Jelikož žádná z respondentek nevedla problém týkající se této oblasti, naopak získání živnostenského oprávnění považovaly za nejjednodušší součást, legislativu neshledávaly nesrozumitelnou, rozhodla jsem se nevyhledat odborníka pro tuto oblast.

7.2 PŘED SPUŠTĚNÍM PROVOZU

Druhá oblast, které jsem se věnovala, byl samotný proces před spuštěním provozu školky. Z legislativního hlediska se tato oblast dělí na dvě části a to na hygienické a technické nároky na stavbu.

Veškeré hygienické nároky se řídí podle vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Tato vyhláška se týká jak dětí předškolního věku, tak těch mladších tří let. V jejím znění jsou zahrnuty požadavky na vnější a vnitřní prostory, vybavení a přístup k vodě. Konkrétní nařízení jsou vypsány v příloze v tabulce 3.

Bezpečí dětí je často na prvním místě, proto se řídí vlastními zákony popsány ve vyhlášce č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby. Tato vyhláška se zabývá výškou stropů, velikostí jednotlivých místností a dalších prvků, které mohou ohrožovat děti při pobytu ve školce. Hlavní body jsou opět popsány v příloze v tabulce 4.

Při rozhovorech s ředitelkami školek se začaly objevovat náznaky, že k jednotlivým soukromým školám nebylo přistupováno ze strany úřadů stejně. U školek v Praze jsem se nesečkala, že by místní úřady měly nějaký vliv na zakládání školky, ovšem u těch, které jsou v menších oblastech, je skutečnost jiná.

V obci ředitelky J., neměly dle výpovědi žádné problémy, jelikož nová školka byla již nutně potřeba, a jak sama respondentka říká, byly až překvapeny, jak jednoduché to bylo. Pokud se objevil nějaký nedostatek, byl tolerován, jen aby školka mohla svůj provoz zahájit. Naopak v jiném případě ředitelky P., byly zakládány dvě školky najednou, kdy jedna byla zakládána místní obyvatelkou a druhá ne, tedy byla podporována školka, kterou zakládala právě místní obyvatelka, a ředitelka to komentovala slovy, že jim „*místní úřady spíše házely klacky pod nohy*“.

Prostory, ve kterých jsme se při všech rozhovorech nacházely, tedy prostory školek, byly pronajímány v budovách s již vyhovujícími parametry, nebo byly nově postaveny či zrekonstruovány. Ačkoliv jsem si myslela, že stavba a prostory budou z jedné z komplikovaných oblastí, kde ředitelky budou mít nějaké připomínky, s žádnou negativní reakcí na zákony či nařízení jsem se nesečkala. Všem zřizovatelkám připadalo dodržování některých nařízeních nepřijemné, konkrétně se respondentky zmiňovaly o hodnotách denního světla v učebnách, které musely předělávat, aby vše bylo podle zákonů. Druhým dechem dodaly, že ačkoliv je to nepohodlné, školka to všechno musí mít, z toho důvodu, s kým se pracuje.

Respondentky často zmiňují, že se samy informovaly na hygienické správě, aby vše bylo v pořádku, či dále kooperovaly i s dalšími orgány, které musí schválit ostatní parametry, aby školka mohla dále běžet.

Pokud jsem se dotazovala na kontroly a inspekce, které školky navštívily před spuštěním provozu, kromě ředitelky J., která měla podporu v místních úřadech, všechny respondentky se shodly na návštěvě hygieny, pak se již zkušenosti odlišují, kdy některé školky navštívili hasiči, jinou zase stavební úřad. Nejzajímavější odpověď se týkala již zmíněné ředitelky J., jelikož před zahájením provozu neměly z žádného úřadu ani jednu návštěvu. Dle slov dotazované, k nim ani nikdo nechtěl, stačilo jen poslat plány na hygienu, ti vše schválili ústně, a tím to skončilo.

Co se skrývá za odlišností u těchto výpovědí, jsem se snažila odhalit u odborníků na jednotlivé oblasti, v tomto případě u úřednic ze dvou hygienických stanic. Nezávisle na sobě tyto úřednice konstatovaly právníčkou kličku v Zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, konkrétně v §7 o hygienických požadavcích na prostory a provoz škol, předškolních a školských zařízení, zařízení sociálně výchovné činnosti a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Vyhláška zmíněná na začátku této části podléhá tomuto zákonu. V tomto paragrafu je popsána povinnost ohledně dodržování zmíněného zákona, kdy je ovšem živnost, kterou soukromník provozuje, rozlišována na volnou a vázanou. Povinnost dodržovat vyhlášku platí pouze pro osoby mající vázanou živnost na hlídání dětí mladších tří let, a pro ty, kteří chtějí mít školku zapsanou v Rejstříku škol. Ti, kteří chtějí hlídat děti starší, mající pouze volnou živnost, není tento zákon povinností.

Ačkoliv se chystá novela tohoto zákona, odbornice si stěžují, že této situace využila nejedna školka. Konstatují, že potenciální zakladatelé školek mají z počátku vůli spolupracovat s jejich úřadem, ale po zjištění, že se dá vyhnout plnění popsaných nařízení, rozhodnou se využít jednodušších způsobů, jak své podnikání založit, kterými jsou například různá občanská sdružení, hlídací centra či černé školky. Hygieničky tvrdí, že v současnosti je pro ně poměrně jednoduché přijít na černou školku z důvodu konkurenčního boje, kdy jednotlivé provozovny kolektivní péče o děti na sebe navzájem posílají udání. Konkurenčnímu boji se konkrétněji věnuji v následující části.

Hygieničky dále objasňují, že pro ně neexistuje žádné školení, kterým by procházely, záleží tedy jen na nich, jak si zákony vyloží, z tohoto důvodu mohou vzniknout odlišnosti mezi jednotlivými školkami a nároky na ně. Dotazované ředitelky mají své školky zapsané v Rejstříku škol, z tohoto důvodu je pro ně povinností dodržovat veškerá legislativní nařízení, která jsou pro tuto oblast vydána.

Doktorka Štolbová z Pražské hygienické stanice při konkrétním dotazu, zda je možné, aby nějaká školka mohla být schválená, jen při zaslání plánů na hygienu, kdy jsem navazovala na odpověď ředitelky J., vypověděla, že něco takového není možné, jelikož plány mohou být zavádějící či v nich nemusí být vše obsaženo. I toto je důkaz rozdílného přístupu ke školkám ze strany úřadů.

Stejně jako u zakládání školky a získání živnostenského oprávnění se v části týkající se technických nároků na stavbu neobjevila žádná problémová skutečnost, kontaktování odborníka na tuto oblast nebylo relevantní.

7.3 PROVOZ SOUKROMÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Legislativní rámec této kapitoly se týká více oblastí, z toho důvodu se řídí více zákony, než u předcházejících částí. Důležitá je vyhláška č. 14/2005, o předškolním vzdělávání. V ní je obsažena povinnost ohledně provozního a školního řádu, který musí každá školka mít, a zároveň i maximální počet dětí umístěných v jedné třídě. Konkrétní nařízení jsou opět vypsána v příloze v tabulce 5. Další část se týká stravování, které se řídí vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování, kdy vždy záleží, zda je jídlo připravováno přímo v budově či je dováženo jiným subjektem. Jelikož stravování bylo nejproblematictější oblastí, budu se mu věnovat konkrétněji v samostatné podkapitole.

Druhá část legislativy se týká hygieny provozu, ta se řídí podle vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Konkrétně se zabývá úklidem, regulací denního světla a mikroklimatickými podmínkami. Tato vyhláška je z důvodu již zmíněné právní klíčky opět povinností pouze pro živnostníky s vázanou živností.

Poslední součástí je stravování, které se na rozdíl od výše zmíněných součástí hygieny, neřídí již zmíněnými vyhláškami, ale je popsána ve vyhlášce č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných. Zároveň se musí podřizovat nařízení Evropského parlamentu a rady ES č. 852/2004 o hygieně potravin. Existují dva způsoby, jak může být jídlo podáváno, tedy buď přímo ve školní jídelně, kde si jídlo připravují sami či ve výdejně. Stejně jako u předchozích částí jsou i hygienické podmínky stravování ve školkách detailně vypsány v příloze v tabulce 5. Tato vyhláška je jedinou součástí hygienických podmínek, které musí splňovat veškeré instituce bez ohledu na účel provozu či způsobu založení.

V této oblasti jsem se mimo jiné dotazovala na četnost inspekcí či kontrol ze strany úřadů. Odpovědi ředitelek se opět rozcházely. V jedné školce, jak jsem již psala výše, nebyla kontrola ani při spuštění provozu, tedy se je nechystala navštívit ani během provozu, ale kvůli

udáním byly úřady nuceny školku zkontrolovat. V jiné školce po kolaudaci nikdo za celou dobu na inspekci nebyl. Přesto, ve většině případů tyto instituce navštěvuje hygienická správa, která přímo kontroluje i bezpečnost práce a bezpečnost ve třídě. Pokud se při kontrole objeví nedodržování nařízení či předpisů, mohou být do školky pozvány konkrétní úřady zabývající se problematickou oblastí. Nejasná je také frekvence kontrol, kdy se respondentky ve svých odpovědích rozcházely. V jedné školce byla kontrola pouze dvakrát za celou dobu provozu, ve druhé chodí každého půl roku a ve třetí je to také časté, ale kontroly jsou namátkové a ne pravidelné.

Odbornice z hygieny se zde shodovaly, že nejčastěji se na kontrolu do školky chodí jednou ročně, pokud není odhalen problém. Návštěvy mohou být i méně frekventované, na druhou stranu, pokud je objevena závada, četnost návštěv se může zvýšit.

V tomto oddílu zmíním ještě konkurenční boj. Ačkoliv jsem se na něj nijak konkrétně, ani ředitelk ani odborníků, nedotazovala, je sám o sobě zmiňovaný. U ředitelk je konkurenční boj vnímán s ohledem na naplnění školek a počtu dětí v nich. U ředitelky P. se týkal souběžného zakládání dvou nových školek ve stejném městě. U ředitelky J. se to týkalo také založení nové školky, kdy ačkoliv, jak jsem zmínila, k nim jako k jediným, nikdo nepřišel na kontrolu před spuštěním provozu, v rámci konkurenčního boje, na ně byly poslány úřady za nedodržování předpisů, jinou ředitelkou. Poslední školka, ve které byl tento boj zmíněn, byla školka ředitelky Š., kdy se konkurenceschopnost týkala vzdělávání dětí, které je podrobněji popsáno v oddělení vzdělávání.

Hygienické správy konkurenční boj zmiňují v míře udávání, které na sebe školky posílají, kdy toto číslo s rostoucím počtem školek stoupá. Zároveň je konkurenční boj způsob, jakým se dá přijít na školku založenou na černo.

7.3.1 STRAVOVÁNÍ

Nyní se přesunu ke stravování, které bylo označováno jako nejproblematictější oblast, a které musí být dodržováno všemi subjekty poskytující stravování, bez ohledu na živnostenský list, kterým zřizovatel disponuje.

Nejčastěji je v soukromých mateřských školkách stravování zajištěno třemi různými způsoby. Kuchyň může být umístěna přímo v budově školky, nebo je jídlo přiváženo. Dovoz jídla může být zajištěn ze školní jídelny či od soukromého dodavatele.

Dle výše zmíněné vyhlášky teplé jídlo musí být dovezeno v době, kterou si objednal příjemce služby. Jídlo musí mít minimálně šedesát stupňů, kdy zároveň musí být zajištěna i dostatečná teplota pokrmu, pokud se nepodává okamžitě na stůl konzumentovi. Veškeré přepravky musí být označeny provozovnou, ve které bylo jídlo vyrobeno a zároveň i jménem příjemce, ať už je to osoba fyzická nebo právnická. Dále musí být uveden, název pokrmu, jeho množství, datum výroby a spotřeby, v některých případech i konkrétní hodinu spotřeby. Pokud potraviny pochází ze zmrazeného zdroje, je nutné uvést, jak bylo jídlo skladováno. Studené jídlo, například svačiny, musí být naopak skladovány v chladu, a jejich popis je stejný, jako u jídel teplých. Pokud se soukromá školka rozhodne mít vlastní jídelnu, bude se muset řídit opatřeními mnohem složitějšími nejen v nárocích na prostory a skladování jídla, ale i na hygienu pracovníků. Každá školka, která má ve své instituci ať kuchyň či výdejnu, musí si stanovit kritické body, takzvané HACCAP, které v rámci stravování musí plnit.

Ředitelka školky J. si stěžovala na nelogičnost toho, že si musely zařídit firmu, která jim stanoví protokol HACCAP. Na Pražské hygienické správě mi bylo doktorkou Štolbovou sděleno, že tyto kritické body si každá školka vypracovává sama. Existují i specializované firmy, které mohou tuto práci udělat, ale to je finančně náročnější varianta.

V pražských školkách poukazovaly ředitelky na měření a zapisování každého jednotlivého jídla v době, kdy je přivezeno a ve chvíli před jeho podáváním. Teplota každého jídla musí být zapsaná do speciálních archů, které musí být vždy přítomné pro kontrolu ze strany hygieny. Správná teplota jídla by měla být šedesát stupňů, což je hranice stanovená mikrobiologem, aby v jídle nebyly přítomny žádné škodlivé látky. Změřit teplotu podle platných postupů, je velmi pracné, jelikož aby se jídlo mohlo změřit, musí se nádoba otevřít, a logicky díky tomu jídlo chladne, čímž nejsou splněny stanovené teplotní limity. Na druhou stranu, pokud by dítěti byla servírována polévka o teplotě šedesát stupňů, buď by se spálilo, nebo by muselo dlouhou dobu čekat, než jídlo vychladne.

Pokud má školka v budově, kde sídlí kuchyň, která ovšem není oficiální součástí školky, musí si bez ohledu na tento fakt řídit stejnými nároky na hygienu, jako by bylo jídlo

dováženo. Ze strany odborníků bylo zmíněno, že něco takového je možné, jelikož kuchyň v budově není zároveň i kuchyní školky soukromé. Soukromá školka se tedy musí řídit nařízeními stejnými, jako všechny ostatní výdejny.

Další připomínka se týkala místa, kde se může jídlo vydávat. Objevila se nejednoznačnost, zda je dle zákonů možné, aby bylo jídlo vydáváno na barovém pultu sousedícím s dětskými stolky, či musí být striktně vydáváno v jiné místnosti, aby se plně eliminovala hrozba popálení dítěte např. od horké polévky. Rozhovory s experty z hygieny byly prováděny na dvou stanicích, kdy ve snaze projasnit, která ze zmíněných variant je ta legislativně správná, jsem dostala antagonistické informace. Doktorka Štolbová konstatovala, že jídlo musí být vydáváno v jiné místnosti, než jsou děti. Naopak paní Tomicová sdělila, že nikde v zákoně není napsáno nic ohledně výdejního místa, tedy i pult, který přímo sousedí s dětskými stolky, je dle legislativy v pořádku.

Z těchto výpovědí se dá stejně jako v předchozí části usoudit, že to jakými nařízeními a pravidly se má školka řídit, záleží na její lokalitě a konkrétním úředníkovi, který má školku na starosti.

7.4 DOTACE

Dotace pro soukromé mateřské školy se řídí Zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, kdy tento zákon byl pozměněn na základě Zákona č. 562/2004 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona.

Dotace může být poskytnutá právnické osobě, která není zřizována státem, krajem ani obcí, kdy musí být vykonávána školská činnost a zařízení musí být zapsáno do Rejstříku škol. Peníze mohou být investovány do vybavení, poskytovaných služeb či k zajištění ústavní a ochranné výchovy a k jiným běžným činnostem. Naopak nesmí být udělena pro placení nájmu a reklamy, které soukromé školky využívají. Žádost o dotaci musí být předložena krajskému úřadu, kdy kromě základních údajů musí být uveden předpokládaný počet žáků, na které by se případná dotace vztahovala. Ve smlouvě musí být konstatován důvod žádosti, tedy kam by se případné peníze investovaly. Pokud školce byly schváleny dotace i v roce předcházejícím,

musí být doloženo, jak s nimi školka hospodařila. Krajský úřad má pak třicet dní na rozhodnutí.

Soukromým mateřským školám se dotace stanoví z normativů ročního objemu neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na jedno dítě. Výše procentního podílu normativu je 50%. Tyto normativy se zpracovávají každý rok, jelikož se v roce 2013 počítá se změnou financování regionálního školství, je možné, že se bude stávající způsob stanovení normativů měnit. Na rok 2012 byly normativy stanovené z roku předchozího, které byly změněny o nárůst platu pedagogů a další položky týkající se například postižených dětí. Výše normativu záleží i na délce provozu školky či na tom, zda se starají o zdravotně postižené. Důležitý je celkový objem neinvestičních výdajů za školku.

Pokud je dotace schválena, vyplácí se každé čtvrtletí, kdy je inspekcí kontrolován stav dětí, jelikož peníze se vyplácí na hlavu dítěte, každá změna se musí příslušnému úřadu hlásit. Pokud právnická osoba neplní smlouvou stanovené podmínky, dotace jim může být odebrána.

Ve všech případech ředitelky přibližně věděly, jak systém funguje, a co by pro to měly udělat. Všechny se také shodují, že systém je velmi složitý, a že množství papírů, které je k tomu potřeba vyplnit, je enormní. Pokud se ředitelky informovaly u nějaké jiné ředitelky, spíše od dotací byly odrazovány. Názory na tuto oblast jsou rozděleny na dvě poloviny. Předem chci říct, že žádná z navštívených školek neměla dotace přiděleny.

Důvodů pro nepožádání o dotaci je několik. První je složitost celého systému, dále četnost kontrol, která by se zvýšila po případném udělení dotace. Důležitou roli hraje i vlastní přesvědčení zřizovatele, kteří chtějí mít určitou samostatnost, nezávislost, a nechtějí být nikomu nic dlužní. V soukromých mateřských školách mohou místo dotací pobírat sponzorské dary, se kterými mohou nakládat, jak chtějí, než aby musely využít peníze od státu přesně na to, na co by jim byly přiděleny.

Pokud se o dotaci zažádá, musí být splněno mnoho nařízení. Ing. Holečková je úřednicí na Magistrátu hlavního města Prahy, která má dotace pro školky na starosti. Nejdůležitější podmínkou je zapsání v Rejstříku školek, kdy aby vůbec byla školka zapsána, musí splňovat jistá kritéria, žádné další doplňující informace nejsou třeba. Pokud si školka podá žádost o dotaci, musí být prověřena českou školní inspekcí, která napíše posudek ohledně úrovně vzdělávání, které musí být alespoň průměrné. Pokud tedy školka splní tyto

nároky, dotace jim může být přidělena. Míra dotace se mění podle úrovně vzdělávání a způsobu nakládání s dotací předchozí, kdy míra dotace může dosáhnout i 100% ze stanovených normativů.

Důvody pro neuvažování o podání žádosti o dotaci, jsou nevyřešené nároky ze strany různých úřadů, kdy neexistuje seznam konkrétních požadavků od kompetentních orgánů, žadatelé se také mohou setkat s neochotou úředníků tyto informace poskytnout. Například se může jednat o délku provozu či o vzdělání hlavního pedagoga, které není dostačující, pokud nemá vystudovanou řádnou pedagogickou školu. Druhá věc, která zapříčiní odložení podání žádosti, je termín jejího odevzdání, který je daný vždy jednou ročně. Pokud školka splní veškeré nároky, nemá zaručeno, že jí bude dotace přidělena, naopak pokud jim dotace již jednou přidělena byla, je velmi pravděpodobné, že ji bude mít i v roce následujícím, jelikož dotace může být přidělena i školce, která má například výstrahu od hygienické správy. Ze strany odborníků na hygienu je komunikace s úřady udělujícími dotaci nulová, tudíž je možné, aby školka s výstrahou od hygieny dotaci dostala.

7.5 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ A VZDĚLÁVACÍ RÁMCE

Soukromé mateřské školky se nemusí striktně řídit vzdělávacími rámci jako jiná zařízení spadající pod Ministerstvo školství. Přesto se jimi ředitelé soukromých školek často řídí, či se jimi inspiroují. Povinnost dodržování těchto rámců je popsána v Zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Vzdělávací rámce jsou pak vypsány v samostatných dokumentech, nazývaných Rámcové vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání. Těmito programy se státní mateřské školky musí řídit a musí si z nich vytvořit vlastní školní vzdělávací program.

Hlavním cílem stanoveným zákony, je rozvoj dětí, po stránce tělesné, citové a rozumové. Dále by si měly osvojit, základní lidské hodnoty, pravidla slušného chování a jiných základních návyků. Důležité je vytvoření předpokladu pro další vzdělávání, kdy by se měly stírat rozdíly mezi nerovným vzděláním dětí, které se chystají na primární vzdělávání a ulehčit jim vstup do nové fáze života.

Rámcové vzdělávací programy ve svém úvodu stanovují principy jejich vzniku a platnosti. Pro tuto práci jsou relevantní cíle a pojetí předškolního vzdělávání. Hlavním úkolem

je doplňovat rodinu, zajistit dítěti zajímavý, rozvíjející program, který ho obohatí a samozřejmě i odbornou a kvalifikovanou péčí. Důležitá je podpora individuálního rozvoje dítěte a snaha mu ulehčit cestu k dalším stupňům vzdělávání. Vše by mělo být přizpůsobeno tomu, v jaké fázi vývoje se dítě nachází a učit ho pomocí zábavné a nenásilné cesty. Není důležité, zda jsou děti v jedné třídě jiného věku či na jiném stupni vývoje. Všechny bez výjimky by měly mít přístup k učení jak situačnímu, tak spontánnímu a k aktivitám řízeným, vzájemně provázaným a vyváženým ke vztahu k jejich potřebám. Vzdělávání by mělo probíhat na základě tematických bloků.

Kompetence, které jsou klíčové, aby si dítě osvojilo, jsou kompetence k učení, řešení problémů, komunikativní, sociální, personální a činnostní a občanské. Dítě by se tedy mělo stát jedinečnou a relativně samostatnou osobou, schopnou zvládat nároky, které jsou na ně kladeny a zároveň se připravovat i na ty, které ho nevyhnutelně čekají.

Ve vzdělávacích rámcích je zmíněn i obsah vzdělávání, který se rozlišuje do pěti kategorií. Dítě a tělo, jeho psychika, ten druhý, společnost a svět. Tyto oblasti nejsou pro děti povinné a záleží jen na individuálních schopnostech dítěte, jak daleko se v nich dostane. V části dítě a jeho tělo je důležité stimulovat a podporovat zdravý růst, zajišťovat fyzickou pohodu, zlepšovat tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu. Podporovat rozvoj manipulačních i pohybových dovedností a vést je ke zdravým návykům a postojům. Ve druhé kategorii dítě a psychika by měla být zajištěna pohoda duševní. Dítě by si mělo rozvíjet psychickou zdatnost a odolnost, dále rozvíjet osobnost, intelekt a řeč, poznávat city, vůli, stejně jako dokázat vyjádřit sám sebe. Důraz je také kladen na kreativitu a povzbuzování k dalšímu vzdělávání. V části dítě a ten druhý je hlavním úsilím podporovat utváření vztahů dítěte k jiným dětem či dospělým a snažit se o obohacení komunikace a jejich vzájemného porozumění. V předposlední části dítě a společnost je kladen důraz na osvojení si pravidel soužití, pochopit jak svět materiální, tak i duchovní, kdy by si dítě mělo osvojit potřebné dovednosti, aby se mohlo podílet na utváření společenské dohody. V poslední části dítě a svět je důležitá ochrana životního prostředí a vliv člověka na něj. Dítě by si mělo dostat do podvědomí, jak funguje svět a jaký to může mít dopad na člověka, pokud se nechová dle základních předpokladů ochrany světa.

Každá školka by měla provádět vlastní evaluaci a zároveň dávat i zpětnou vazbu rodičům, jak jejich dítě pokračuje v učení. Zároveň musí dbát na materiální, organizační,

personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které mají vliv na vzdělání dítěte, které jsou dle různých zákonů vypsány výše.

Soukromé mateřské školy se snaží své svěřence vzdělávat, ačkoliv to není jednoduché, jelikož na rozdíl od školek státních, věk dětí v jedné třídě se u soukromých školek může lišit. Takové školky mají určitý vzdělávací plán, a důležité pro ně je učit děti určité základní návyky, které by měly ovládat. Školky poté mohou být zaměřeny na určitý okruh, kdy hodně záleží na ředitelích a učitelích, jak si nastaví priority ve vzdělávacím procesu, což se často odvíjí od jejich původního vzdělání. Konkrétně to může být výuka cizího jazyka, návštěva přírody, tanec, či jiné pohybové aktivity. Důležitá je také příprava dětí na zápis do první třídy.

Důvody pro vzdělávání dětí se liší, může se jednat o zájem o děti, jejich rozvoj a zábavu. Dále hraje roli i příprava na další vzdělávání a jiné překážky, se kterými se mohou děti v budoucnu setkat. V neposlední řadě je kvalitní vzdělávání dětí faktor, který může školce přinést velkou výhodu v konkurenčním boji. Poslední skutečnost, je názor rodičů, kdy si oni sami vybírají školku, která je pro jejich děti prospěšná.

Pokud by se jednalo o hypotetickou otázku, zavedení povinného vzdělávání v soukromých mateřských školách a názoru ředitelek, jak by se jim taková skutečnost zamlouvala, odpovědi lze rozlišit do tří částí. Někteří by tuto skutečnost uvítali, jelikož by se zamezilo vzniku školek vznikajících z důvodů rychlého výdělků, a soukromé předprimární vzdělávání by dostalo jistou úroveň. Jiná stanoviska popisují nepotřebnost této povinnosti, jelikož rodiče ve většině poznají, zda se jejich ratolest někam posouvá či ne, navíc nebudou platit velké částky za to, aby se jejich děti nic nenaučily. Zároveň i tvrdí, že pokud se v zařízení, kde se hlídají děti, nevzdělává, není to školka, ale pouze hlídací koutek. Navíc pokud by někdo toužil mít školku, kde je povinné vzdělávání, může ji založit jiným způsobem, například pod Ministerstvem školství, které již ve svých zákonech vzdělávání má. Koncept soukromé mateřské školy by se vymykal tomu, že je to subjekt soukromý, pokud by povinné vzdělávání bylo zavedeno. Poslední názor je striktní ne, kdy rodiče sami poznají, co je pro jejich dítě nejlepší, zároveň by školky ztratily jednu ze svých faktorů konkurenceschopnosti.

Expertkou na tuto oblast byla paní Jarníková z Národního ústavu pro vzdělávání. Ta konstatovala, že by bylo téměř nemožné, aby bylo zavedeno v soukromých mateřských

školách povinné vzdělávání, jelikož předškolní docházka není povinná ani ve školkách státních. Zároveň si myslí, že by se ředitelé soukromých školek proti tomu ostře postavili, ať už z důvodu, že stát do jejich provozu zasahuje či právě z důvodu konkurenčního boje. V rámci rozhovoru byly zmíněny vzdělávací programy, které by odborníci rádi sestavili pro dvouleté děti, nebo návrh ohledně povinného posledního ročníku pro děti před nastoupením do základní školy.

7.6 ZKUŠENOSTI RESPONDENTŮ

Poslední část rozhovorů se týkala vlastních zkušeností respondentek. Jedna otázka byla položena přímo, a to zda si ředitelky myslí, že stát pomáhá soukromým mateřským školám. Odpověď byla jednotná, že nepomáhá. Důležitý faktor je přístup k informacím, který je často nedostatečný, či úplně absentuje.

Závěr dotazování ředitelek patřil otázce, kdyby byly úplně na začátku, zda by do toho všeho šly znovu. U nejstarších respondentek byla patrná prodleva mezi odpovědí, ale přesto zněla ano, ačkoliv k tomu měly určité výhrady, které se týkaly dostatečného objemu peněz, věku, pomoci od jiných. V jiných případech byla odpověď jednoznačné ano, díky naplnění, které jim tato práce přináší. Jedna z nich doplnila výpověď, že by se poučila a nedělala od začátku všechno sama, jelikož to bylo velmi vyčerpávající. V posledním případě byla odpověď ne, konkrétně hovořím o ředitelce Š., která zdůvodňovala zápornou odpověď tím, že školku zakládala pro svoje děti, aby nad nimi měla dohled a také z důvodu finančního zisku, který z toho plyne, kdyby vlastní děti neměla, nedělala by to.

Z hygienické stanice zaznělo, že by bylo dobré, kdyby úředníci procházeli určitým školením, které by vyjasnilo a sjednotilo postupy, které mají být provedeny. Zároveň doufají ve změnu současné legislativy, aby nejasnost v zákoně, která jim téměř znemožňuje výkon povolání v této oblasti, byla novelou odstraněna.

8 PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Pro příklad dobré praxe jsem zvolila Německo. Důvodem pro výběr této země je její členství v OECD a Evropské Unii, musí se tedy řídit stejnými nařízeními Evropského parlamentu a rady. Zároveň je jeho přístup k sociální politice podobný jak z historického hlediska, tak například v přístupu k welfare statu, jako v České republice.

V Německu mají velmi rozvinutý systém předškolního vzdělávání, kdy děti navštěvují školky od tří do šesti let. Podobně jako v České republice, služby poskytované dětem do tří let, jsou špatně dostupné (Starting strong II OECD 2006, 147). Velká část školek je zakládána církví, firmami či soukromými subjekty, kdy mnoho z nich působí pouze v dopoledních hodinách (Germany preprimary and primary education 2012, 1).

Děti ve věku tří let navštěvují školku z 89% a čtyř let z 96%, kdy průměr OECD se pohybuje u tří letých dětí na 66% a čtyřletých na 79%. Zároveň je v Německu i méně žáků ve třídě na jednoho učitele, než je celkový průměr v zemích OECD, čímž i pomoc poskytovaná učitelem při vzdělávání dětí je efektivnější (Germany OECD 2012, 2). Česká republika se pohybuje na hranici zmíněného průměru, kdy tříleté děti dochází do předprimárního vzdělávání z 60% a čtyřleté z 85% (Czech republic OECD 2012, 1).

V Německu jsou soukromé školy považovány za alternativu k těm státním. V Německé ústavě v článku 7, paragrafech 4 a 5 je garantováno právo na založení soukromých vzdělávacích institucí. Ty musí být předně schváleny pro účely vzdělávání v místě, kde jsou plánované, zároveň musí být vyloučeno narušení státního sektoru v oblasti vzdělávání, například aby soukromé školy nezaměstnávali učitele ze škol státních, a tím nebyl zapříčiněn úpadek státního vzdělávání. Veškeré vzdělávací instituce pak podléhají zákonům té Spolkové země, ve které jsou lokalizovány, nikoliv národním zákonům (Private education in EU, 62).

Pokud se v Německu někdo rozhodne založit soukromou mateřskou školu, musí být schválen vzdělávací plán, a zároveň školka se musí snažit, aby bylo zabráněno diskriminaci z důvodu finanční situace rodičů (Private education in EU, 62).

V německých zákonech, stejně jako v České republice, se musí takové instituce řídit nařízeními ohledně stavby, hygieny, požárních opatření, ale také musí ochraňovat menšiny (Private education in EU, 63).

Financování škol funguje také trochu jinak. Každá Spolková země má k dotování škol jiný přístup. Všechny se přesto musí přesvědčit, že školky vznikly na základě právních předpisů, a že dodržují antidiskriminační nařízení. Pomoc, kterou mohou poskytnout, se liší. Někdy se jedná o pomoc materiální, kdy země zainvestuje do pomůcek pro vzdělání, či pomoc finanční, kdy se nemusí jednat pouze o peníze poskytnuté školce, ale například i rodičům či zákonným zástupcům, aby mohli své dítě umístit do soukromé školky (Private education in EU, 63). Sponzorovány nemusí být jen školky, ale i služby, poskytované dětem dobrovolníky či neziskovými organizacemi (Starting strong II OECD 2006, 112).

V Evropské strategii Evropa 2020 je deklarováno, že předškolní vzdělávání je oblast, do které v budoucnu bude investováno dostatečným finančním obnosem (Europe 2020, 11). V roce 2006 byly zveřejněny celkové výdaje na předškolní vzdělávání, jak na státní, tak i soukromé, kdy v České republice činily tyto výdaje 0,46% hrubého domácího produktu a v Německu 0,53% HDP (Starting strong II OECD 2006, 247).

Kurikulum, které Německo schvalovalo mezi lety 2003 – 2005, stanovuje tři části, kterým se má v následujících letech věnovat největší pozornost. Jsou jimi pedagogický koncept, který má spojovat vzdělání, péči a výživu, což jsou základní prvky potřeb dítěte. Druhým bodem je vzdělávání malých dětí, kde zdokonalují své znalosti ohledně poznávání světa a věcí kolem nás. Posledním bodem je větší důraz na pedagogické pracovníky, kteří mají rozvíjet individuální schopnosti a dovednosti u dětí (Starting strong II OECD 2006, 140-142).

Německá státní vzdělávací zařízení jsou stále před těmi soukromými preferovány, přesto tendence je taková, že soukromé instituce získávají stále větší a větší váhu.

9 ZÁVĚR

Založení a provoz mateřských školek v ČR je velmi složité, nejasné a nejednotné. Selhání státu v oblasti zajišťování veřejných statků způsobilo nárůst poptávky po mateřských školách, kterou stát nebyl schopen uspokojit. A otevřel tak prostor pro vstup na trh dalších, mimo jiné i soukromých subjektů. Stát si však i v tomto případě ponechal minimálně legislativní a kontrolní pravomoc, která, jak se ukázalo na základě mého výzkumu, spíše znesnadňuje činnosti soukromým subjektům. Navíc, je vymezení institucionálního prostoru nejednoznačné a umožňuje tak vyhnout se státnímu vlivu a provozovat zařízení pečující o nejmladší děti úplně bez možnosti kontroly. Vzdělávání považuji za veřejný statek, ke kterému by měli mít všichni stejný přístup a stejnou možnost pro jeho spotřebu. Nedostatkem státních mateřských škol, stát zároveň omezil možnost využívání předprimárního vzdělávání. Stát tedy kromě zajištění služeb pro předškolní děti selhal i v zabezpečení vzdělání jako veřejného statku, které by mělo být přístupné všem bez rozdílů.

Soukromá mateřská školka může být založena dvěma způsoby, buď podle školského zákona, kdy podléhá krajskému úřadu, ale může být lépe dotována, nebo podle živnostenského zákona. To je rozděleno na dvě živnosti volnou a vázanou. Vázaná živnost se týká hlídání dětí mladších tří let, a která zahrnuje v sobě podmínku na vzdělání držitele živnostenského listu. Volnou živnost může provozovat téměř kdokoli, bez nároku na jiné požadavky např. požadavky na odpovídající vzdělání.

Pokud se někdo rozhodne založit soukromou školku, která bude zapsána v rejstříku školek, nároky na něj kladené budou veliké. Samotná budova školky musí splňovat nároky na technické a hygienické požadavky pro stavby tohoto účelu. Dle slov expertů z oblasti hygieny existuje právní klička, která hygienické správě zabraňuje v kontrolách všech soukromých školek, které mají majitele s volnou živností. Zároveň konstatují, že pokud má někdo z počátku snahu založit školku podle všech platných nařízení, po zjištění zmíněné kličky, často od svého záměru upouští a v České republice tak vzniká mnoho nových školek postavených pololegálně, které se schovávají pod různými hlídacími centry či občanskými sdruženími, kde podmínky v nich často nejsou úplně vyhovující.

Pokud je školka založena, i nadále zůstává velké množství nařízení, které musí splňovat. To se týká počtu dětí ve třídě či povinnosti mít provozní a školní řád. Oblasti, které jsou největším předmětem zájmu kontrolních orgánů (hygieny), se týkají hygieny potravin a

nároků na stravování. Stravování se řídí jinými zákony, než hygiena provozu soukromé mateřské školy z toho důvodu, je to jediná oblast, která je dle zákona kontrolovatelná hygienickou správou. Při dotazování ředitelek soukromých mateřských školek ohledně stravování a nároků na ně kladených se odpovědi velmi lišily. Důvodem odlišných odpovědí je jejich rozdílná informovanost právě od hygienické správy. Expertky konstatovaly, že neexistuje žádné školení, které by jim přesně řeklo, co mají ve školce dělat, či jak si mají vyložit nejasnosti v zákonech. Z tohoto důvodu mohou být nároky kladené na školky v různých lokalitách odlišné, ačkoliv se všechny řídí stejnými zákony.

Přístup k dotacím byl u mých respondentek také odlišný. Některé je kategoricky odmítaly, z důvodu zachování nezávislosti, jiné naopak o dotaci zažádat chtěly, přesto jim to z nějakých důvodů nebylo umožněno. Hlavní podmínkou pro získání dotace je zápis v Rejstříku škol, který je sám o sobě velmi komplikovaný a byrokraticky zdlouhavý, kdy respondentky odpovídaly, že taková akce trvá minimálně rok. Dalším zmíněným problémem je možnost podání přihlášky k dotaci, která je pouze jednou ročně. Pro získání dotace je kromě zmíněného zápisu i potřeba kontroly České školní inspekce, která určuje míru vzdělávání. O této skutečnosti se nezmínila ani jedna z respondentek, naopak si stěžovaly na těžký přístup k informacím a neochotu ze strany úředníků. V Německu, které jsem zvolila za příklad dobré praxe, nemusí být dotace přidělena pouze pro účely školky, ale také pro rodiče, aby si mohli tuto často finančně náročnou alternativu ke státnímu vzdělávání dovolit, či pro pořízení různých materiálních pomůcek, které jsou pro školky nezbytné.

Vzdělávání v soukromých mateřských školách není povinné. Záleží pouze na ředitelích, zda budou ve své školce vzdělávat. Všechny z mých respondentek ve své školce vzdělávaly, ovšem každá z různých důvodů, kdy to co je dobré pro děti nehrálo vždy hlavní roli. Povinnost předškolního vzdělávání není v České republice dána zákonem. Expertka na tuto oblast konstatovala, že zavádění povinného vzdělávání do soukromých mateřských škol by bylo velmi těžké prosadit, nejen z důvodu protestů, které by pravděpodobně nastaly ze strany ředitelů, ale i kvůli nepovinnému státnímu vzdělávání. V Německu je koncepce vzdělání jednou ze základních, které musí vzdělávací instituce splnit, aby byla do rejstříku zapsána.

Do budoucna se chystá novela zákona, která znemožní obcházení hygienických nařízení, zároveň je v plánu připravit i vzdělávací rámce pro dvouleté děti. Pokud si někdo bude chtít v současnosti založit soukromou mateřskou školu, bude se prozatím muset smířit

s rozdílným přístupem k jednotlivým školám ze strany úředníků z hygienické správy, stejně tak jako s dalšími nejasnostmi, které se mohou objevit v případě dotací a jiných náležitostí.

10 LITERATURA

„*Access to early childhood education, OECD*“ (2012) [online] [cit. 2013-4-13], Dostupný z: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/9612041ec030.pdf?expires=1365679195&id=id&accname=guest&checksum=63D20D2C6CC49836B0EF4F07D38F879D>

Čech, M.; „*Manuál o založení soukromé mateřské školy*“ (2011) [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/6_2011_Zalozeni_materske_skoly_Manual.pdf

„*CZECH REPUBLIC – Country Note – Education at a Glance 2012: OECD Indicators*“ (2012) [online] [cit. 2013-4-13], Dostupný z: <http://www.oecd.org/edu/EAG2012%20-%20Key%20Facts%20-%20Czech%20Republic.pdf>

Ebbinghaus B. „*Comparing Welfare State Regimes: Are Typologies an Ideal or Realistic Strategy*“ (2012) [online] [cit. 2013-4-17] Dostupný z: http://www.espanet2012.info/_data/assets/pdf_file/0005/89033/Ebbinghaus_-_Stream_2.pdf

„*Europe 2020*“ (2009) [online] [cit. 2013-3-25], Dostupný z: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

„*Evropská bezpečnostní strategie*“ (2009) [online] [cit. 2013-1-23], Dostupný z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/librairie/PDF/QC7809568CSC.pdf

Frič, P. a Goulli, R. (2001) „*Neziskový sektor v České republice*“ Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86432-04-1.

„*GERMANY – Country Note – Education at a Glance 2012: OECD Indicators*“ (2012) [online] [cit. 2013-4-11], Dostupný z: <http://www.oecd.org/germany/EAG2012%20-%20Country%20note%20-%20Germany.pdf>

„*GERMANY – Preprimary & Primary Education*“ (2012) [online] [cit. 2013-4-13], Dostupný z: <http://education.stateuniversity.com/pages/521/Germany-PREPRIMARY-PRIMARY-EDUCATION.html>

Hendl, J. (2005) „*Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace.*“ Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.

Holman, R. „*Ekonomie*“ 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

<http://toiler.uiv.cz/>

Databáze ústavu pro informace ve vzdělávání

<http://rejskol.msmt.cz/>

Rejstřík škol

Jurečka, V. „*Základy ekonomie*“. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 1999, 247 s. ISBN 80-707-8660-4.

Kasíková, H., Žák, V. „*Učíme děti učit se*“ (2011) [online] [cit. 2013-4-10] Dostupný z: <http://www.nuv.cz/file/58/>

Kuchařová, V. a kol.; (2007) „*Zmapování dostupnosti a podmínek pobytu dětí v jeslích, mateřských školách, školních družinách a obdobných zařízeních a jiných neinstitutcionálních forem péče o děti v ČR včetně identifikace překážek jejich využívání s návrhy možných opatření k jejich rozvoji*“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7073/pece_o_deti.pdf

Kuchařová, V. a kol.; (2009) „*Péče o děti předškolního a raného školního věku*“ [online][cit. 2013-3-19], Dostupný z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_299.pdf

Kuchařová, V.; Svobodová, K.; (2006) „*Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_225.pdf

Křížková, A.; Dudová, R.; Hašková, H.; Maříková, H.; (2005) „*Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie*“ [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z: http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/228_05-04%20zformatovany%20text%208%20pro%20tisk.pdf

„*Kvalitní systém předškolního vzdělávání a péče: nejlepší start do života pro všechny naše děti*“ (2011) [online] [cit. 2013-3-19] Dostupný z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0066:FIN:CS:PDF>

MPSV, (2008) „*Rodinná politika na úrovni obcí a krajů*“ [online] [cit. 2013-1-23], Dostupný z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf

„*Normativy neinvestičních výdajů pro rok 2012 v Kč*“ (2012) [online] [cit. 2012-12-12], Dostupný z: <http://www.msmt.cz/file/19950>

Potůček, M.: (2010) „*Trh a stát. Jejich základní funkce*“ [online][cit. 2013-1-23],
Dostupný z: www.martinpotucek.cz/index.php?option=com...view...

„*Private education in the European Union*“ (2009) [online] Eurydice [cit. 2013-3-25],
Dostupný z: http://www.mpn.gov.rs/resursi/dokumenti/dok161-eng-Private_education.pdf

„*Public expenditure on childcare and early education services, per cent of GDP*“ (2009)
[online] [cit. 2013-4-13], Dostupný z:
<http://www.oecd.org/els/soc/PF3.1%20Public%20spending%20on%20childcare%20and%20early%20education%20-%20%20181012.xls>.

„*Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*“ (2006) [online] Praha:
Výzkumný ústav pedagogický, [cit. 2012-12-12], Dostupný z:
http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf

Samuelson, P. (1954). *The Pure Theory of Public Expenditure. Review of Economics and Statistics* 36, roč. 36 č. 4 str. 387-389

„*Sbírka zákonů České republiky*“ (2005) [online][cit. 2012-4-28], Dostupný z:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/sb141-05.pdf>

Schwarz, J., „*Vzdělání jako faktor ekonomického růstu*“ (2005) [online][cit. 2013-4-17],
Dostupný z: http://www.kas.de/wf/doc/kas_6600-544-1-30.pdf

„*Starting strong II, Early childhood, education and care, OECD*“ (2006) [online] [cit.
2013-4-13], Dostupný z: <http://www.oecd.org/newsroom/37425999.pdf>

Strauss, A., Corbinová, J., „*Základy kvalitativního výzkumu*“ 1. vyd. Brno : Podané ruce,
1999. 200s. ISBN 80-85834-60-X

„*Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě* „ (2009/2010) [online][cit.
2012-4-28], Dostupný z:
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CZ_CS.pdf

Veselý, A.; Nekola, M. „*Analýza a tvorba veřejných politik.*“ Praha : Slon, 2007, 407 s. ISBN 978-80-86429-75-5.

„*Vzdělávání a péče v raném dětství v Evropě: překonávání sociálních a kulturních nerovností*“ (2009) [online] [cit. 2013-1-23], Dostupný z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/098CS.pdf

„*Vzdělávání nadaných dětí a žáků*“ (2010) [online] [cit. 2013-4-10], Dostupný z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/Nadani_prehled.pdf

www.czso.cz

Český statistický úřad

„*Způsob stanovení normativů pro soukromé školy na rok 2012*“ (2012) [online] [cit. 2012-12-12], Dostupný z: <http://www.msmt.cz/file/19952>

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- aj. – a jiné
- ČR – Česká republika
- ČSU- Český statistický úřad
- ES- Evropská směrnice
- HDP- hrubý domácí produkt
- MPSV- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- MŠ- mateřská škola
- MŠMT- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
- Např. - například
- OECD- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Co-operation and Development)
- UIV- ústav pro informace ve vzdělávání
- VUPSV- Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
- Tzv. - takzvaných

12 SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A PŘÍLOH

Tabulky

- Tabulka č. 1: Počet školek dle zřizovatele
- Tabulka č. 2: Přehled možností, jak založit soukromou MŠ
- Tabulka č. 3: Přehled hygienických nároků na stavbu
- Tabulka č. 4: Přehled technických požadavků na stavbu
- Tabulka č. 5: Nároky na provoz školky

Grafy

- Graf č. 1: Počet školek vlastněných soukromou osobou
  - Graf č. 2: Počet živě narozených dětí
  - Graf č. 3: Počet odmítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy
-
- Příloha č. 1: Charakteristika dotazovaných ředitelek
  - Příloha č. 2: Osnova pro dotazování ředitelek školek
  - Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru

13 PŘÍLOHY

Tabulka 2: Přehled možností, jak založit soukromou MŠ

OBLAST	MOŽNOSTI		PRO JAKÉ DĚTI	VÝHODY	NEVÝHODY
ZALOŽENÍ ŠKOLKY	ŽIVNOSTENSKÝ LIST	VÁZANÁ ŽIVNOST	MLADŠÍ TŘÍ LET	VLASTNÍ USPOŘÁDÁNÍ	NUTNOST VZDĚLÁNÍ
		VOLNÁ ŽIVNOST	STARŠÍ TŘÍ LET		FINANČNÍ NÁROČNOST
	DLE ŠKOLSKÉHO ZÁKONA			MOŽNOST ZÍSKAT PENĚŽNÍ PODPORU	ZODPOVĚDNOST VŮČI VŠEM STÁTNÍM NAŘÍZENÍM, NENÍ PŘÍLIŠ SOUKROMÉ, ŽÁDOST MUSÍ BÝT PODÁNA ALESPŮŇ 11 MĚSÍCŮ PŘEDEM
	JEJICH KOMBINACE				

Tabulka 3: Přehled hygienických nároků na stavbu

HYGIENICKÉ NÁROKY NA STAVBU			
	STAVBA	VELIKOST PROSTORŮ	MINIMÁLNĚ 4M ² NA JEDNO DÍTĚ
		PROSTORY	VENKOVNÍ OPLOCENÉ, UVNITŘ VĚTRANÉ, SVĚTLÉ
			ZAJIŠTĚNA ČISTOTA, PŘIDĚLENÍ LŮŽKOVIN A JEDNÉ STÁLÉ POSTELE
			ŠATNA- VELIKOST ČTVRT METRU ČTVERECNÍHO NA DÍTĚ
			CVIČEBNÍ A STRAVOVACÍ PROSTORY
			KOUPELNA- URČENA VELIKOST, POHLAVNĚ ODDĚLENÁ, OSVĚTLENÁ, VĚTRANÁ A PŘÍSTUPNÁ ZE ŠATNY
	VYBAVENÍ	NÁBYTEK	DLE VELIKOSTI DÍTĚTE
		OSVĚTLENÍ	DLE DÉLKY POBYTU DÍTĚTE, ABY SVÍTILO ZLEVA A SHORA
			HORIZONTÁLNÍ VÝŠKA SVĚTLA 0,45M NAD PODLAHOU
		VODA	STUDENÁ PITNÁ, ALESPŮ 60 LITRŮ NA DÍTĚ
TEPLÁ, NESMÍ PŘESÁHNOUT 45STUPŇŮ			

Tabulka 4: Přehled technických požadavků na stavbu

TECHNICKÉ POŽADAVKY NA STAVBU		
	TOPENÍ	OPATŘENO KRYTEM, NESMÍ BRÁNIT PROUDĚNÍ TEPLA
	STROPY	MINIMÁLNĚ 3 METRY VYSOKÉ
	CHODBA	ŠÍŘKA ALESPŮ 1,2METRY
	DVEŘE	NEROZKÝVANÉ, NESMÍ BÝT TURNIKETY, POKUD MAJÍ SKLENĚNOU ČÁST, TA NESMÍ BÝT VE SPODNÍ TŘETINĚ

Tabulka 5: Nároky na provoz školky

NÁROKY NA PROVOZ ŠKOLKY				
	PROVOZNÍ A ŠKOLNÍ ŘÁD	DOBA POBYTU, DENNÍ REŽIM		
	POČET DĚTÍ VE TŘÍDĚ	ZÁLEŽÍ NA VELIKOSTI- URČÍ HYGIENA		
	STRAVOVÁNÍ	DOVÁŽENÉ	HLÍDÁ SI PROVOZOVATEL, VE ŠKOLCE KONTROLOVÁN POUZE VÝDEJ	
		Z VLASTNÍ KUCHYNĚ	KONTROLOVÁNO HYGIENICKOU STANICÍ	
	HYGIENA	ÚKLID	DENNĚ- VYTŘENÉ PODLAHY, VYLUXOVANÉ KOBERCE, DEZINFIKOVANÉ ZÁCHODY A VYNESENÉ ODPADKY	
			JEDNOU ZA TŘI TÝDNY- VÝMĚNA LŮŽKOVIN A RUČNÍKŮ	
			DVAKRÁT ROČNĚ- UMYTÁ OKNA A CELKOVÝ ÚKLID	
			JEDNOU ZA TŘI ROKY- VYMALOVAT	
		OSVĚTLENÍ	VIZ NÁROKY NA STAVBU- HYGIENA	
		MIKROKLIMATICKÉ PODMÍNKY	KONSTANTNÍ TEPLOTA MIN. 16 STUPŇŮ, MAX. 31 STUPŇŮ, POKUD BUDE PO DOBU TŘÍ DNŮ V UČEBNĚ 18 STUPŇŮ, JE VÝUKA ZRUŠENA	
		STRAVOVÁNÍ	VLASTNÍ KUCHYŇ	NÁROKY NA PRACOVNÍKY,

				PROSTORY A OSTATNÍ VIZ NÍŽE
			DOVÁŽENÉ JÍDLO	TEPLOTA JÍDLA MIN. 60 STUPŇŮ
				DOVEZENO V ČAS, POKRMY MUSÍ BÝT OZNAČENY (NÁZEV, MNOŽSTVÍ, DATUM VÝROBY A SPOTŘEBY, ZPŮSOB SKLADOVÁNÍ

Příloha 1: Charakteristika dotazovaných ředitelek

	KRAJ	LOKALITA	PŘIBLIŽNÝ VĚK	VZDĚLÁNÍ V OBORU
PANÍ S.	PRAHA	-	50	ANO
PANÍ Š.	PRAHA	-	35	NE
PANÍ P.	STŘEDOČESKÝ	MALÉ MĚSTO	50	ANO
PANÍ J.	STŘEDOČESKÝ	VESNICE	30	ANO
PANÍ L.	STŘEDOČESKÝ	VESNICE	30	NE

Příloha 2: Osnova pro dotazování ředitelek školky

- Jak probíhalo založení Vaší školky?
  - Proč jste se rozhodla školku založit, jaké k tomu byly hlavní důvody?
  - Měla jste nějakou podporu?
- Jaké jsou nejmladší děti, které mohou tuto instituci navštěvovat?
- Jak to bylo s prostory, kde je školka provozována?
- Měla jste před tím, než jste spustila provoz školky nějaké jiné potíže? Jaké?

- Byl zde někdo z hygieny či jiných úřadů kontrolovat stav, abyste mohla začít školku provozovat?
- Jaký je počet dětí ve třídě?
- Jak zajišťujete stravování?
- Jak zajišťujete, aby byly splněny hygienické nároky?
- Z jakých institucí a případně jak často k Vám chodí nějaká inspekce na kontrolu?
- Připadá Vám některé z nařízení, které musíte dodržovat zbytečné či nesmyslné?
- Jaké je vzdělání zdejších pracovníků?
- Víte, jak je možné zažádat o dotace, a jak dotační systém funguje?
  - Případně, zda zažádala a jak probíhalo schvalování, byla nakonec přidělena
- Řekla byste, že stát pomáhá při provozu soukromých mateřských školek?
- Ačkoliv vzdělávání dětí není povinností pro soukromníky, řídíte se státními vzdělávacími rámci, či se jinak snažíte děti vzdělávat?
- Myslíte si, že vzdělávání dětí v soukromých mateřských školách by mělo být dané zákonem?
- Šla byste do toho znovu?

Příloha 3: Ukázka přepisu rozhovorů

Rozhovor s paní S.

- **Paní ředitelko, prvně bych se chtěla zeptat, vy máte živnostenský list na školku?**
- Živnostenský list mám od roku 1996, nebylo to jenom na školku, protože jsem začínala s organizací dětských táborů, takže díky práci s dětma a jelikož mám pedagogické vzdělání, přidala jsem si k tomu zájmovou činnost, výtvarný kroužek, flétnu, cvičení s dětmi atd. A k tomu byla dopolední školička prvně dvakrát v týdnu, pak třikrát, čtyřikrát atd. Živnostenský list tenkrát žádný problém nebyl, jelikož jsem vzdělání měla a práci s dětma jsem zvládala.
- **A samotné založení školky probíhalo jak?**
- Prvně jsem byla zaměstnaná ve školce státní, dceři byly tři roky a na Barrandově nic takového v té době nebylo a já jsem si s kamarádkou řekla, že bychom si mohly zkusit založit nějakou zájmovou činnost, v té době jako Dáda Patrasová, ale byly samozřejmě problémy s prostory. Na Barrandově byly prostory obyčejnějšího rázu,

bylo to kdysi misijní středisko, kde byl levný nájem, takže jsem do toho šla, ale jediné díky tomu, že manžel byl zaměstnán, takže kdyby to nefungovalo, skončila bych a šla zpátky do práce. Ale zájem začal být veliký, přesto to trvalo rok nebo dva, než se to pořádně rozjelo.

- **Když se zaměříme na školku, jaké jsou nejmladší děti, které mohou zdejší školku navštěvovat?**
- Před pěti lety jsem si musela udělat ještě jeden živnostenský list, je to volná živnost, kdy můžu pečovat o děti mladší než tři roky, já mám jinak vzdělání na děti starší tři let, musela jsem si tedy najít garanta paní doktorku Karolínu Hovorkovou, která mi garantuje, že mohu s dětma pracovat.
- **Ted' se dostáváme k tomu, jestli Vám některé nařízení, které jste musela, nebo které musíte dodržovat zbytečné?**
- Tak co se týče hygieny, konkrétně stravování, přijde mi velmi zbytečné, měření teploty oběda každý den, kdy ve dvanáct hodin je mi z kuchyně jídlo vydáno. My máme společné dveře, jídlo je to v termo-nádobě a my jídlo během pěti či deseti minut vydáváme. Proč musím měřit teplotu brambor, rýže, polévky a každý den zapisovat do velkých archů přesně, co je na jídelníček. Takže v úterý to třeba vypadalo, losos s bramborovou kaší, rajčetem, okurkou a čaj, brokolicová polévka, takže za týden je toho zbytečně moc na psaní, kdybych to mohla psát na jídelníček, tak už by to bylo jednodušší, jelikož bych to napsala přímo k tomu, ale musím to napsat do těch speciálních archů. Dále by měl být správně termo-box, do kterých se dávají termo-nádoby, je to velmi drahá záležitost, ale v mém případě si myslím, že je to zbytečné, když mám za dveřmi kuchyň, kde mi to předají a já to rovnou vydávám. Takže toto je také zbytečné. Jinak ostatní problémy jsme vyřešily a se stavbou jsme žádné problémy neměly.
- **Ráda bych se nyní zaměřila na jiný okruh, víte, jak je možné žádat o nějakou dotaci a jak dotační systém funguje?**
- Vzhledem k tomu, že dělám léta tábory, pobyty u moře a víkendové akce pro maminky, tak se musím přiznat, že za ta léta nevím, jak dotační systém funguje. Nikdy jsem se o to moc nezajímala, ačkoliv mě do toho mnoho lidí tlačilo, jelikož se všechno postupně zdražuje, ale já jsem asi možná hrdá a nechci nikoho o nic žádat, abych byla někomu za něco vděčná, prostě si jedu podle svého a o nic jsem nikdy nežádala, i když ta nabídka tady byla, protože kdo s tím pracoval, když jsem viděla, co všechno pro to

musí udělat, napsat, vyplnit, řešit, nechci. Nemám zájem. To raději skončím s podnikáním, než bych do těchto projektů šla. Říkám to na rovinu, nejsem byrokrat, neumím to a neumím si o nic říci. Raději budu pracovat s dětma, budu jim dávat svojí lásku a budu fungovat, ale tyto věci řešit nechci.

- **Nyní bych se zaměřila na poslední oblast a to je vzdělání, ačkoliv v soukromých mateřských školách není vzdělání povinné, řídíte se vzdělávacími rámci, či se snažíte děti nějak připravovat na normální školku či na primární vzdělávání?**
- Samozřejmě si přečtu učitelké noviny, přečtu si různé rady a hovořím s paní učitelkami ze státní školky, ale opět u nás se nedá srovnávat vzdělání u dětí dvou, tří letých, jako vzdělání v mateřské škole, kde ty děti jsou starší. Průměrný věk u nás jsou tři roky, u nás se hlavně snažíme, aby byly zabezpečeny hygienické potřeby dítěte, takže nakrmit, přebalit, jak se drží lžice atd., to jsou opravdu spíš jesličky. Mám tu ale režim, dělám práci, kterou znám a ať to bylo před dvaceti lety nebo dnes, hodně věcí je stejných či se vracíme k tomu, co bylo v určitých věcech. Děti mají určitý režim a já chci, aby se nějak naučily fungovat, aby poslechly dospělého člověka, aby když paní učitelka něco řekne, aby to to dítě udělalo, každý den hraje na klavír, denně cvičíme, aby v klidu seděly u stolečku. Prostě je naučíme základní návyky. Už jsem jednou řekla, že dítě, které odejde z Anity, tak každá ředitelka ho vezme do školky raději, než dítě, které jde rovnou z rodiny.
- **Pokud zůstaneme u vzdělání, myslíte si, že alespoň tyto základní návyky by se měly učit v soukromých školkách povinně, tedy aby to bylo dáno zákonem?**
- Asi na tom něco je, protože dneska vzniká spousta soukromých školek, je jich až moc a je to jenom byznys. Takže spousta školek vzniká proto, že si lidé myslí, že na tom zbohatnout. Dneska nezáleží na tom, jak krásně máte udělané webové stránky nebo jestli se tam podává biostrava za sto korun na den, ale já si myslím, že je to pořád o tom, co tomu ta učitelka dá a alespoň jeden, dva lidi by ta měli mít pedagogické vzdělání, nebo alespoň majitelka. Ale ne majitelka jako já, jelikož já tady s dětmi lezu po zemi a funguji, jako normální paní učitelky. Není to o tom jenom být majitelem.
- **Dobře, tak já vám děkuji za rozhovor.**